

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA ANGLISTIKY A AMERIKANISTIKY

**Kontrastivní analýza dokumentů o péči o dítě v češtině a
angličtině pro potřeby překladu**

Contrastive Analysis of Child Maintenance Agreement in Czech
and English for Translation Purposes

(Bakalářská práce)

Autor: Dennis Chládek

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí: Mgr. et Mgr. Ondřej Klabal, Ph.D.

Olomouc 2025

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne 14.05.2025

.....

Velmi děkuji vedoucímu této práce Mgr. et Mgr. Ondřeji Klabalovi, Ph.D. za cenné rady, zároveň také za velkou trpělivost s mými obsáhlými dotazy a za nápomocnost při celkovém zpracování této bakalářské práce. Také bych rád poděkoval své rodině za podporu při studiu a své přítelkyni za podporu při psaní práce.

Údaje o práci

Autor: Dennis Chládek

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Ondřej Klabal, Ph.D.

Název práce česky: Kontrastivní analýza dokumentů o péči o dítě v angličtině a češtině pro potřeby překladu

Název práce anglicky: Contrastive Analysis of Child Maintenance Agreement in English and Czech for Translation Purposes

Počet znaků: 88 788 (včetně mezer)

Počet stran: 68

Počet příloh: 2

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá kontrastivní analýzou dokumentů o péči o dítě v češtině a angličtině. Analýza je provedena na vybraných vzorových dokumentech čtyř zemí – České republiky, Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Spojených států amerických a Austrálie. Nejprve je vysvětleno, jak právní systémy daných zemí v oblasti péče o dítě fungují. Dále práce se věnuje metodologii právního překladu, principům komparativního práva a specifikům právního jazyka. Praktická část se zaměřuje na kontrastivní analýzu vybraných jazykových aspektů, zejména názvů dokumentů, právní terminologie a kolokačních spojení typických pro dokumenty navrhuující úpravu péče o dítě. Veškeré analyzované jevy jsou doloženy na konkrétních příkladech a následně komentovány z hlediska překladu. Součástí práce je rovněž kolokační glosář shrnující výskyty ustálených lexikálních a větných spojení. Cílem práce je identifikovat překladatelsky problematické aspekty a navrhnout jejich řešení.

Klíčová slova: dítě, kontrastivní analýza, komparativní právo, návrh, péče o dítě, právní jazyk, právní překlad, úprava péče

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with a contrastive analysis of child maintenance agreements in Czech and English. The analysis is based on selected sample documents from four countries – the Czech Republic, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the United States of America, and Australia. First, the legal systems of the countries in question in the area of child custody are explained. The thesis then focuses on the methodology of legal translation, the principles of comparative law, and the specifics of legal language. The practical part focuses on a contrastive analysis of selected linguistic aspects, in particular document titles, legal terminology, and collocations typical of documents proposing child custody arrangements. All analyzed phenomena are illustrated with specific examples and subsequently commented on from a translation perspective. The thesis also includes a collocation glossary summarizing the occurrences of established lexical and sentence combinations. The aim of the thesis is to identify aspects that are problematic for translation and propose solutions.

Key words: child, child custody, comparative law, contrastive analysis, custody arrangement, legal language, legal translation, proposal

Seznam zkratek

CAFCASS	Children and Family Court Advisory and Support Service
CJ	cílový jazyk
CT	cílový text
ČR	Česká republika
GAL	Guardian ad Litem
ICL	Independent Children's lawyer
MIAM	Mediation Information and Assessment Meeting
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
UK	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
USA	Spojené státy americké
VJ	výchozí jazyk

Obsah

Úvod	1
1. Soudní překladatelé	3
1.1. Dítě středem zájmů	3
2. Právní překlad a jeho východiska	4
3. Právní texty	7
3.1 Právní jazyk v České republice.....	7
3.2 Právní jazyk v anglofonním prostředí.....	8
4. Současná úprava péče o dítě v České republice	10
5. Současná úprava péče o dítě ve Velké Británii	12
5.1. Současná úprava péče o dítě v Anglii a Walesu	12
5.2. Současná úprava péče o dítě ve Skotsku	13
5.3. Současná úprava péče o dítě v Severním Irsku.....	13
6. Současná úprava péče o dítě ve Spojených státech amerických.....	15
7. Současná úprava péče o dítě v Austrálii	17
8. Kontrastivní analýza právní úpravy v jednotlivých jurisdikcích	18
9. Analýza českých dokumentů.....	20
9.1. Přehled zkoumaných dokumentů.....	20
9.2. Názvy dokumentů	20
9.3. Obsah dokumentů	21
9.4. Stylistika	22
10. Analýza anglofonních dokumentů.....	25
10.1. Přehled zkoumaných anglofonních dokumentů.....	25
10.2. Názvy anglofonních dokumentů.....	25
10.3. Obsah a struktura anglofonních dokumentů	26
10.4. Stylistika anglofonních dokumentů	26
11. Pojmová analýza	29
11.1. Terminologie.....	30
12. Kolokace	32
12.1. Glosář českých kolokací	32
12.2. Glosář anglických kolokací	36
Závěr	46
Summary.....	48
Bibliografie	50
Internetové zdroje.....	52
Seznam zákonů.....	60
Seznam tabulek	61

Seznam příloh.....	62
Přílohy.....	63

Úvod

Rozvod je těžkým obdobím nejen pro manžele, ale i pro jejich děti. Je tedy velmi důležité, aby se v těchto obtížných chvílích dostalo rodinám kvalitních služeb, které jim pomohou tyto momenty překonat. Jednou z těchto služeb je právě překlad právních dokumentů, jelikož jedním z aspektů rozvodu jsou soudní řízení zahrnující právě tyto texty.

Mezi tyto dokumenty se řadí i návrhy na úpravu péče o dítě, které také budou předmětem zkoumání této bakalářské práce. Počet případů, kdy je tento druh překladu zapotřebí, v posledních letech roste. Podle informací od ČSÚ (b.d.a) sice rozvodovost v České republice v posledních letech klesá, zároveň ale stoupá počet nezletilých dětí zasažených rozvodem v poměru k rozvodům. Stoupá i počet mezinárodních sňatků, od roku 2020 vzrostlo procento těchto sňatků z necelých 10 % na 15 % (k roku 2023). Nejčastěji si Češi brali Slováky, Němce a Brity. Zvýšil se i počet sňatků uzavřených mezi dvěma cizinci na území ČR (ČSÚ, b.d.b.). Statistika na portálu kurzy.cz toto tvrzení potvrzuje: „V roce 2023 bylo v ČR rozvedeno 1 893 manželství, kde alespoň jeden z manželů měl jiné než české státní občanství. Bylo to o 23 rozvodů méně než o rok dříve a jejich meziroční úbytek (o 1,2 %) byl mírnější než v případě celkového počtu rozvodů.“ (ČSÚ, 2024).

V otázce péče o dítě je zásadní, aby byl i přeložený dokument srozumitelný a jednoznačný. Díky správnému překladu se sníží administrativní i psychologický nátlak na rodiče i děti. Jednoznačnost je důležitá zejména proto, aby rodiče chápali jak svá práva, tak povinnosti, které jim soud v dokumentech upravující péči o dítě ukládá, zejména v otázkách vyživovací povinnosti nebo právo na styk s dítětem je důležitá preciznost a jednoznačnost. Pokud by došlo k nepochopení práva rodiče, který má bydliště mimo ČR, mohlo by se např. neoprávněné dlouhodobé odcestování s dítětem z České republiky klasifikovat jako mezinárodní únos (Právní Prostor, 2024).

Dalšími problémy, které špatný překlad může způsobit, jsou potyčky mezi rodiči, jelikož může z důvodu nepochopení dojít k porušování jejich práv či povinností, ale také prodloužení soudního procesu. Toto prodloužení může nastat, když bude soud požadovat znalecké přezkoumání či jeho opravu nebo doplnění. To pak může znamenat větší finanční náklady pro zúčastněné, ale i větší stres plynoucí ze soudního procesu.

V této bakalářské práci provedu kontrastivní analýzu *návrhů na úpravu péče o dítě* v českém a anglickém jazyce. Budu zkoumat vzorky z České republiky a z vybraných anglofonních zemí. V teoretické části práce přiblížím roli překladatele, zmíním roli dítěte v této problematice, možná překladatelská východiska. Dále popíšu charakter právních textů a českého i anglického právního jazyka.

V praktické části pomocí metody komparativního práva, kterou nabízí Soriano-Barabinová, porovnáám hlavní relevantní rozdíly mezi právními systémy anglofonních zemí. Dále v práci podle vybraných vzorků porovnáám zásadní rozdíly v jazykovém stylu, názvech, struktuře a obsahu dokumentů. Počet vybraných vzorků potřebný pro analýzu bude pro každou zemi odlišný. Jedním z faktorů je dostupnost těchto dokumentů, dalším je fakt, že některé země mají standardizovaný formulář, který poskytují vlády daných zemí, tudíž není třeba shánět jiné procesní dokumenty.

Jako výstup praktické části bude na základě českých i anglických dokumentů vytvořen i kolokační glosář, ve kterém budou vypsány ustálené kolokace.

1. Soudní překladatelé

Činnost soudních tlumočnicků a překladatelů je upravena zákonem č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a překladatelích. Podle něj by měl být překladatelský úkon vždy proveden přesně, srozumitelně a úplně (Balounová a Havlíček, 2023, s. 138).

Dalším předpokladem, který je na překladatele často kladen, je jejich schopnost porovnávat právní systémy, aby byly přeložené dokumenty v souladu se zákonem, do jehož jazyka jsou přeloženy. Chromá (2014, s. 23) považuje tento požadavek za nerealistický, zejména s ohledem na systém vzdělávání překladatelů. Naopak podle Soriano-Barabinové (2016, s. 14) je porovnávání právních systémů pro překlad právních dokumentů nezbytné. Překladatel by podle ní měl chápat rozdíly mezi oběma právními systémy. Tvrdí, že právní překlad a právní komparatistika jsou disciplíny, které bez sebe nemohou fungovat, jelikož pro porovnání právních systémů je zapotřebí znát oba jazyky, naopak pro překlad právních textů je zapotřebí znát právní systémy těchto zemí.

Komparativní analýza pomáhá překladatelům porozumět právním konceptům výchozího systému, které pak mohou přesněji přeložit a v případě potřeby i vysvětlit. To může být zejména užitečné ve složitých právních textech s bohatou právní terminologií, u kterých mezi právními systémy není možné najít terminologické ekvivalenty (Soriano-Barabino, 2016, s. 15).

1.1. Dítě středem zájmů

Pro překladatele je opravdu významné nejen chápat roli dítěte v soudním procesu, ale zároveň i úskalí, kterému může být dítě během složitého soudního procesu vystaveno.

Rogalewiczová (2019, s. 149) zdůrazňuje, že by všichni zástupci profesí, kteří jsou s touto problematikou spojeni, měli brát svou práci jako poslání a službu dětem. Vědomí důsledků na psychiku dítěte může podpořit zodpovědnější přístup překladatele. Nejde totiž pouze o překladatelskou zakázku, ale také o správný psychologický vývoj mladých jedinců a psychickou pohodu členů rodiny. Špaňhelová (2010) vyjmenovává několik problémů, které u dítěte mohou vzniknout kvůli komplikovanému a konfliktnímu rozvodu. Mezi tyto problémy se řadí lhaní, kriminalita, lhostejnost, zhoršení školního prospěchu, separační úzkost, pocity viny a další.

Pokud překladatel vyhotoví kvalitní překlad *návrhu na úpravu péče o dítě*, může umožnit pochopení nejen rodičům, ale dokonce i dítěti, které mluví jen jedním jazykem. Dítě má nejen v české jurisdikci participační právo, tedy právo na poskytnutí a získání informací¹ (Polišenská, 2019, s. 158). Z těchto důvodů je důležité, aby i dítě dokázalo alespoň částečně po obsahové stránce porozumět znění *návrhu na úpravu péče o dítě*.

¹ Neděje se tomu tak zejména tehdy, je-li dítě lehce ovlivnitelné a není ve věku, ve kterém by bylo schopné formovat správný úsudek samo (Polišenská, 2019, s. 58).

2. Právní překlad a jeho východiska

Chromá (2014, s. 22) při popisu právního překladu využívá Jakobsonův termín intersémiotický překlad, jelikož jde o překlad dvou rozdílných duálních sémiotických systémů, tj. výchozí systém práva a výchozí jazyk. Překlad by dle Chromé (2014) měl zachovat právně-lingvistické charakteristiky a účel výchozího textu, aby nedošlo ke změně právního účinku textu, který by mohl ovlivnit interpretaci soudem nebo chování rodičů.

Jedním z faktorů ovlivňujících náročnost překladu je míra rozdílů mezi jednotlivými právními systémy. Právo jakožto společenskovední disciplína, je poměrně výrazně lokálně vázáno a tento systém norem je definován historií, kulturou a společenským vývojem, tudíž je jeho interpretace stále závislá na společenském a právně-lingvistickém kontextu daného geografického a lingvistického prostoru (Chromá, 2014, s. 9). Rozdíly v právních systémech v oblasti péče o dítě není příliš znatelný. Pozorovatelným rozdílem je např. fakt, že některé anglofonní dokumenty obsahují zmínku o možnosti poskytnutí tlumočnicka do jiného jazyka, která je zapříčiněna sociokulturní rozmanitostí zkoumaných zemí, jako jsou Spojené státy americké a Velká Británie. Opačným příkladem může být princip nejlepšího zájmu dítěte, kterým se řídí všechny země na základě úmluvy o právech dítěte přijaté po shromáždění OSN. Státy se roku 1989 zavázaly k tomu, aby tento princip upřednostňovaly při všech rozhodnutích týkajících se dětí (OHCHR, b.d.). Překladatel se tedy nemusí obávat, že by tento koncept neměl v ostatních právních systémech svůj protějšek.

Dalším faktorem je jazyková odlišnost. Pokud výchozí jazyk (VJ) a cílový jazyk (CJ) patří do stejné jazykové skupiny a jejich právní systémy vycházejí ze stejných pramenů, překlad je zpravidla jednodušší. Komplikovanější situace nastává v jazykové kombinaci čeština–angličtina, jelikož jde o různé jazykové rodiny i právní tradice (Chromá a Klbal, 2015, s. 201).

Při překladu právních textů, jako je návrh na úpravu péče o dítě, má komparativní právo zásadní roli. Doporučeným postupem komparativního práva podle Soriano-Barabinové (2016, s. 15–16) je najít specifický problém a následně všechna možná řešení, která porovnávané právní systémy nabízí. Poté se provede kontrastivní analýza pojmů, podle které se zhodnotí, jakým způsobem jednotlivé právní systémy daný problém upravují. Podle Soriano-Barabinové (2016, s. 158) mohou nastat tři scénáře:

- 1.) V obou právních systémech existuje ekvivalentní právní koncept, instituce nebo zákon – překladatel může použít příslušný protějšek bez nutnosti doplnění informací. Jedná se například český pojem výživné a jeho anglický ekvivalent *child maintenance*. Oba termíny označují vyživovací povinnost vůči dítěti.
- 2.) V obou právních systémech existuje obdobný pojem, ale má částečně odlišné rysy nebo funkce. Příkladem může být rodičovská odpovědnost. Tento koncept mají všechny jurisdikce, ale zároveň mají částečně odlišné definice.
- 3.) Termíny, právní koncepty, či instituty existují pouze v jednom z právních systémů. Mnohé instituty fungující v právním systému jedné země jsou ovlivněny kulturním vývojem, tudíž např. zdánlivě podobné instituty mohou plnit různé funkce. Příkladem je také koncept rozdělené péče (*split custody*) ve Spojených státech amerických (USA),

u které je každému rodiči svěřeno jiné dítě (NOLO, b.d.). V České republice takový koncept neexistuje.

Důvodem pro využití metodologie komparativního práva je i správné pojmenování procesních dokumentů, které se mohou lišit dle kontextu podání či podle toho, jestli se soudní strany dohodly a podávají návrh společně, nebo jestli návrh podává jen jeden z rodičů. Tyto právní skutečnosti je třeba znát a reflektovat je v překladu.

Po provedení analýzy pomocí komparativního práva následně můžeme začít se samotným překladem. Pro překlad právních dokumentů je podle Chromé a Klabala (2015, s. 204) velmi důležitý hned první krok, čímž je správná interpretace daného dokumentu. Lze tedy říct, že překladatel musí nejprve porozumět obsahu dokumentu v rámci výchozího právního systému, a teprve poté jej přeložit. Pochopení neboli porozumění textu můžeme chápat jako automatickou kognitivní činnost, zatímco interpretace je činnost vědomá, jelikož se překladatel musí zamyslet nad reálným významem textu, který nemusí být zpravidla ihned zřejmý, například kvůli slovům s více významy, či kvůli jiným problematickým aspektům právních textů.

Důležité je pro překladatele i jasně definované znění zakázky a její účel. Chromá a Klabal (2015, s. 206) představují dva typy překladů dle jejich účelu. Prvním je překlad instrumentální. U instrumentálního překladu by originální dokument měl mít stejnou právní funkci a závaznost jako dokument přeložený, například překlad návrhu na úpravu poměrů k dítěti určeného k podání u soudu. Druhým typem je překlad dokumentární, který pouze slouží jako zdroj informací pro někoho, kdo neovládá daný jazyk, například překlad rodičovského plánu poskytnutý rodiči pro lepší orientaci v obsahu dohody.

Chromá a Klabal (2015, s. 206) uvádějí, že „[p]rotože však překlad informuje o právní úpravě v zemi, kde je úředním jazykem jazyk originálu, je nanejvýš žádoucí, aby právní informace byly v jazyce překladu sdělovány jasným a srozumitelným způsobem tak, aby přeložený text dával právní smysl pokud možno stejný, jaký dává originál.“ Pro rodiče, kteří si žádají o překlad originálního znění *návrhu na úpravu péče* je tedy velmi důležitá již zmiňovaná srozumitelnost a může být žádoucí, aby byl přeložený dokument obohacen o poznámky informující o rozdílech ve výkladu právních termínů, jelikož informuje o právní úpravě v zemi, kde je úředním jazykem jazyk originálu (Chromá a Klabal, 2015, s. 206).

Zejména při instrumentálním překladu je nezbytné zohlednit rozhodné právo, soudní příslušnost a směr překladu. V případech, kdy je překlad určen pouze pro informaci rodičů, tyto otázky nemají zásadní dopad na překladatelskou strategii, pouze pokud zadavatel chtěl v rámci zakázky vysvětlit rozdíly.

Dle ÚMPOD (b.d.a) je klíčovým kritériem v rozhodování o rozhodném právu obvyklý pobyt dítěte. Pokud má dítě obvyklý pobyt v České republice, rozhodují české soudy podle českého práva. V opačném případě je třeba obrátit se na orgány státu, ve kterém se dítě obvykle zdržuje. Obvyklý pobyt představuje skutečné, stabilní a dlouhodobé místo pobytu dítěte.

Součástí *návrhu* mohou být přílohy, které se dokládají společně s návrhem. V České republice se může k *návrhu* dokládat rodný list dítěte, oddací list rodičů, rodičovský plán, potvrzení o příjmech rodičů či zpráva orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), viz zkoumané dokumenty. V anglofonním prostředí se k dokumentům

často pojí rodičovské plány (*parenting plans*), rodné listy (*birth certificate*), ve Skotsku je nutné k rozvodovému formuláři C1 přiložit i formulář F9, ve kterém je zaznamenán názor dítěte, v Anglii a Walesu je zase povinné potvrzení o účasti na mediaci zvané *Mediation Information and Assessment Meeting* (MIAM). Tyto dokumenty jsou často dokládány jako součást důkazního materiálu a mohou být v rámci zakázky požadovány k přeložení. Mezi jednotlivými dokumenty je však rozdíl ve funkci (kopie rodného listu s informativní funkcí, oproti návrhu na úpravu péče s funkcí zahájení řízení), i ve stylu textu a jazykových forem. Je tedy důležité, aby si překladatel tyto rozdíly uvědomoval a správně volil překladatelskou strategii.

3. Právní texty

Podle Chromé (2014, s. 21) je právo ve většině situací sdělováno úředním jazykem daného území a přirozeným jazykem. Ani v případě dokumentů o péči o dítě se text svou lexikální stránkou od běžného jazyka příliš nevzdaluje. Přestože obsahuje výlučně právní termíny, jedná se o termíny jako např. *styk s dítětem*, či *výlučná péče*, což jsou pojmy lehce pochopitelné i bez hlubších znalostí právní terminologie.

Cao (2007, s. 8) rozlišuje překlad právních textů na:

1. překlad domácích zákonů a mezinárodních smluv,
2. překlad soukromoprávních dokumentů,
3. překlad odborných právnických prací,
4. překládání judikatury.

Návrhy na úpravu péče spadají pod překlad soukromoprávních dokumentů, které mohou plnit dvě funkce – informativní a normativní. Za normativní texty označujeme ty texty, které stanoví práva a povinnosti osob, do čehož spadá i návrh na úpravu péče o dítě, jelikož stanovuje práva a povinnosti rodičů (Garner, 2021, s. 137). Překladatel tedy musí zachovat nejen jazykovou přesnost, ale i právní účinek normativního vyjádření.

Ačkoli podle Knittlové (1977, s. 17) platí, že právní dokumenty jsou určeny adresátovi obeznámenému s příslušnými vyjadřovacími prostředky, u návrhu na úpravu péče o dítě to však neplatí vždy. Jedná se sice o právně závazný dokument určený pro čtení u soudu, text ale z velké části sepisuje laik do vzorového dokumentu k vyplnění.

Zkoumané dokumenty z obou právních prostředí jsou psány z lexikálního hlediska, až na jisté výjimky, přirozeným jazykem a nevyskytuje se zde právní žargon. Jak zmiňuje Garner (2021, s. 66–67), právní dokumenty by neměly obsahovat právní žargon, pokud není naprosto nezbytný, což platí i pro překladatele. Právní překladatel si volí svou překladatelskou metodu i dle toho, pro koho je zakázka určena a většina dokumentů předložených k soudu slouží primárně jako podklady pro soudní rozhodnutí. U rodinně-právních sporů je však důležité, aby textům porozuměli i lidé bez právního vzdělání. Je také žádoucí, aby soudní spory netrvaly dlouho a byly bezproblémové, tudíž i proto musí být jazyk užitý v těchto dokumentech snadno srozumitelný.

3.1 Právní jazyk v České republice

V České republice neexistuje jednotná definice právního jazyka. Jinak na právní jazyk nahlíží právníci a jinak lingvisté. Tomášek (2003, s. 25) jej popisuje jako „prostředek komunikace v rámci práva jako normativního systému.“

Knapp a Gerloch (2000, s. 19–20) popisují, že ještě před samotným právním jazykem existuje tzv. právní myšlení, tj. druh profesionálního způsobu myšlení, vymezený zejména svým předmětem, v tomto případě právem. Tomuto právnímu myšlení následně odpovídá právní jazyk. Nejdůležitějšími odlišnostmi právních textů od textů ostatních je, kromě stylizace, zejména slovník. Ten dělí na tři části:

- a) **Výrazy výlučně právní** – těmito výrazy se rozumí výrazy, které nemají jiný než právní význam. Mezi výrazy výlučně právní můžeme považovat například pojmy *rodičovská odpovědnost*, *střídavá péče*, *vyživovací povinnost*, *zákonný zástupce*.
- b) **Výrazy, které jsou využívány jak v právním odvětví, tak i v normální mluvě.**

Ty následně ještě dělí na dvě podskupiny:

b1) Výrazy, které mají právní **význam stejný**, jako je výkladový význam obecný. Mezi tato slova bychom mohli zařadit termíny jako jsou *rodič*, *dítě*.

b2) Výrazy, jejichž obecný výkladový **význam se liší** od právního významu – ať už se jedná o přirozený posun významu, nebo přesnější definici. Mezi tyto výrazy patří například *návrh*. Běžně se jedná o jakýkoli návrh, v právním kontextu jde o formální právní dokument podávaný soudu.

c) **Výrazy, které nemají přímo právní význam**, ale pouze význam „pomocný“. Zde se jedná zejména o četná slovesa, přídavná jména, příslovce, spojky a číslovky. Ve zkoumaných dokumentech se pak často jedná o čísla a časové údaje (vymezení určitého období, např. *do 30 dnů*), nebo slovesa typu *musí, je povinen* atp.).

3.2 Právní jazyk v anglofonním prostředí

Vymezit právní angličtinu se snažilo mnoho teoretiků. Mellinkoff (1963, s. 3) ji popisuje jako jazyk právníků, kteří hovoří anglicky. Dodává, že jazyk právníků obsahuje typická slova, fráze a způsob vyjadřování, čímž upozorňuje na odlišnost tohoto žánru. Podle Bilové a kolektivu autorů (2022, s. 22-23) se obecně teoretici shodují v tom, že:

- jde o jistou variantu jazyka;
- je používána v profesním styku;
- má své specifické charakteristiky (např. slovní zásobu, syntax atp.);
- jde jak o psaný, tak i mluvený jazyk;
- je nezávislá na nářečí a osobním stylu mluvčího;
- má sociální funkci (vymezuje a udržuje dynamiku sociálních skupin).

V anglickém internetovém slovníku Oxford University Press (b.d.) nalezneme i pojem *legalese*. Tento pojem je popsán jako „druh jazyka, který je využíván v právních dokumentech, kterému je obtížné porozumět.“ Pro správný překlad jakýchkoliv dokumentů je tedy vhodné se právě „*legalese*“ vyhnout tak, aby finálním produktem byl dokument, který je pro recipienta čitelný, srozumitelný a jednoznačný.

Například podle Flesch-Kincaidova testu (*the Flesch-Kincaid test*) se pak dá měřit srozumitelnost jazyka matematickým vzorcem. Jedná se o nepřímou úměru mezi délkou slov a vět, a srozumitelností; tzn., že pokud text využívá více dlouhých souvětí a slov, je jeho srozumitelnost menší. V návaznosti na Fleschovu snahu poukázat na náročnost právního jazyka vzniklo mnoho publikací s účelem zlepšit efektivitu komunikace právníků. Ve Spojených státech amerických v roce 1978 bývalý prezident Jimmy Carter podepsal výkonné nařízení, ve kterém požadoval, aby vládní orgány využívaly co nejkratší a nejjednodušší styl psaní. Podobný trend nastal i ve Velké Británii, kde byla přijata novela soudního řádu, jejímž cílem bylo zjednodušení právního jazyka (Bilová a kol., 2022, s. 20-21).

V současnosti je tedy právníká angličtina obecně zpravidla o něco jednodušší, než tomu bylo dříve a dbá se na užívání přirozeného jazyka. V důsledku reform a profesionalizace legislativy bývá právní jazyk anglofonních zemí považován

za přesnější a srozumitelnější. Důvody jsou již zmíněné snahy o reformy jazyka, ale také důležitost, kterou země *common law* přisuzují k vytváření těchto dokumentů. *Legislative drafters*, tedy profesionální spisovatelé/tvůrci zákonů a jiných právních předpisů, jsou totiž považováni za prestižní profesi. *Legislative drafters* musí mít ukončené právnické vzdělání a musí absolvovat kurzy. Někdy se dokonce vyžaduje i absolvování VŠ vzdělání v anglické lingvistice (Chromá, 2014, s. 54).

Podle Cao (2007, s. 88) jsou z lexikálního hlediska v právních textech problematická mimo právní pojmy i slova jako „*aforementioned*“, „*hereinafter*“, „*hereinabove*“, „*hereunder*“. Ačkoli tato konkrétní slova nejsou v žádném z dokumentů, překladatel se může setkat v procesním dokumentu z Delaware s „*hereof*“, v kontextu „*The attached Statement is incorporated and made part hereof.*“. „*Hereof*“ lze v tomto kontextu přeložit jako „tento dokument“, celá věta by se tedy mohla přeložit jako „Příložené prohlášení je součástí tohoto dokumentu.“. Ve stejném dokumentu se také objevuje „*WHEREFORE*“ Dále se v procesním dokumentu ze státu Oregon vyskytuje slovo „*hereby*“, v kontextu „*I hereby declare that...*“, slovo „*hereby*“ by mohlo být přeloženo jako „tímto“. Kromě těchto dvou výskytů zkoumané dokumenty podobná slova neobsahují.

4. Současná úprava péče o dítě v České republice

V České republice (ČR) je soudní proces rozvodu manželů s nezletilými dětmi upraven občanským zákoníkem (zákon č. 89/2012 Sb.) a zákonem o zvláštních řízeních soudních (zákon č. 292/2013 Sb.). Rozvod manželství s nezletilými dětmi je složitější než rozvod bez dětí, protože soud nejdříve musí vyřešit výživné a styk s dětmi (Kovářová, 2022, s. 45). Bez soudního rozhodnutí o porozvodové péči o dítě nemůže být rozvod schválen soudem (§ 755 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb.).

Řízení o úpravě péče o nezletilé dítě po rozvodu manželství je vedeno u obecného soudu místně příslušného podle obvyklého pobytu dítěte (§ 467 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních). Obecný soud fyzické osoby je definován jako soud, v jehož obvodu má osoba bydliště (§ 85 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád). V Praze se jedná o obvodní soudy, v obvodu města Brna vykonává působnost okresního soudu Městský soud v Brně, ve zbytku ČR se jedná o soudy okresní (Preuss, 2025a).

Podáním návrhu o úpravu péče o dítě se zahajuje soudní řízení, jehož výsledkem je právně závazné rozhodnutí, které upřesňuje domluvu rodičů na uspořádání péče a výživy nezletilého dítěte. Ze zákona je vždy tato dohoda potřeba, mají-li manželé nezletilé dítě. Účelem dohody je i zajištění nejlepšího zájmu dítěte, ke kterému soud ze zákona musí přihlížet (§ 907 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb.).

Soud může dohodě vyhovět a svěřit dítě do výlučné péče jednoho z rodičů, do střídavé péče nebo do společné péče. Pokud by dítě mělo být svěřeno do společné péče, je třeba, aby s tím oba rodiče souhlasili (MS ČR, 2024). „Přestože jeden z rodičů má dítě ve výlučné péči, **druhý rodič si zachovává práva a povinnosti spojené s rodičovskou odpovědností**. Společně tak rozhodují o zásadních otázkách, jako je vzdělání, zdravotní péče nebo bydliště dítěte. Styk druhého rodiče může být dohodnut mezi rodiči, nebo – v případě sporů – stanoven soudem.“ (Preuss, 2025b).

Péčí o dítě se myslí každodenní péče o dítě, rozhodování v každodenních záležitostech dítěte, ale i místo bydliště. Rodičovská odpovědnost je oproti tomu celkový soubor práv a povinností vůči dítěti, „spočívajících zejména v ochraně dítěte, udržování osobního styku s ním, zajišťování jeho výchovy a vzdělání, péči o jeho zdravý, tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj a rovněž právo na určení místa bydliště dítěte, s právem jej zastupovat, spravovat jeho jmění.“ (Pytela, 2022).

O případném zbavení rodičovské odpovědnosti se v novém občanském zákoník č. 89/2012 Sb. hovoří v poddílě 3., § 865: „(1) Rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven. (2) Rozhodne-li soud o omezení svéprávnosti rodiče, rozhodne zároveň o jeho rodičovské odpovědnosti.“ Podle Křístka (2016) zbavení rodičovské odpovědnosti ale není časté.

Součástí návrhu na úpravu péče o dítě může být předložen i rodičovský plán, který podrobněji upravuje styk s nezletilými dětmi, určení místa bydliště apod. Tento dokument je častou součástí dohod či návrhů na úpravu péče o dítě i v anglofonním prostředí, kde se běžně nazývá *Parenting plan*. Další možností pro rodiče při řešení úpravy péče o dítě je i mediace, která ale není povinná a zakládá se na dobrovolnosti (Řešení Dohodou, 2024).

Během soudního sporu u jednání týkajících se péče o dítě je obvykle přítomen i OSPOD (Orgán sociálně-právní ochrany dětí), zejména v případech, kdy se rodiče nedokážou dohodnout, nebo pokud je ohrožen zájem dítěte. V přeshraničních případech poskytuje poradenství, zprostředkovává komunikaci mezi rodiči a napomáhá řešit situace v zájmu dítěte Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (ÚMPOD, b.d.b).

5. Současná úprava péče o dítě ve Velké Británii

Ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska (UK) je právní systém závislý na území, ve kterém je spor řešen. Ve všech částech Spojeného království se uplatňuje zásada nejlepšího zájmu dítěte jako klíčové rozhodovací kritérium, ale terminologie, procesní dokumenty či relevantní organizace se od sebe mohou lišit.

Společným prvkem napříč UK je fakt, že se typy péče dělí podle toho, kdo ji získá na výlučnou (*sole*) a společnou (*joint*). Zároveň se dále dělí podle funkce na *physical custody* a *legal custody*. Prvním pojmem je míněno to, kde dítě žije a kdo o něj každodenně pečuje. Druhý pojem označuje právo za dítě rozhodovat v otázkách výchovy. Pokud má rodič vykonávat *sole physical custody* a *sole joint custody*, používá se pojem *full custody* (Lindsay, 2024). Následující kapitoly poskytují přehled v rozdílech jednotlivých právních rádu UK.

5.1. Současná úprava péče o dítě v Anglii a Walesu

V Anglii a Walesu je právní úprava péče o děti zakotvena v zákoně *Children Act 1989*. Zavádí se zde pojem „*parental responsibility*“. Tuto odpovědnost mají automaticky matka a rovněž otec, který je v manželství s matkou dítěte v době jeho narození nebo jsou zapsáni v rodném listě dítěte. *Parental responsibility* zahrnuje práva a povinnosti spojené s výchovou, vzděláním, zdravotní péčí či duchovním vývojem dítěte, jedná se tedy o ekvivalent rodičovské odpovědnosti (Legislation.gov.uk., b.d.a.; Legislation.gov.uk., b.d.b.).

Na rozdíl od České republiky se v Anglii a Walesu řeší otázka výživného a péče o dítě odděleně (gov.uk., b.d.a., gov.uk., b.d.b.). V případě neshody ohledně výživného jej může určit instituce *Child Maintenance Service (CMS)*, která mimo stanovení výše výživného může pomáhat i v jeho vymáhání (InformationNow, 2024).

Children and Family Court Advisory and Support Service (CAFCASS) hájí nejlepší zájmy dítěte v případech soudního sporu, kterého se dítě účastní. CAFCASS hraje roli podobnou OSPOD v České republice. Ve Walesu tuto funkci plní CAFCASS Cymru (CAFCASS, b.d.a; CAFCASS, b.d.b).

Pokud k dohodě nedojde, mohou se rodiče obrátit na soud a požádat o tzv. „*child arrangements order*“ podle §8 *Children Act 1989*, který určuje, kde bude dítě primárně žít a jaký bude jeho kontakt s druhým rodičem (Legislation.gov.uk., b.d.c.).

V Anglii a Walesu je základním dokumentem při zahájení soudního řízení ve věci úpravy péče o dítě formulář C100. Tento formulář je určen k podání žádosti o soudním rozhodnutí (HM Courts & Tribunals Service, 2024).

Prostřednictvím formuláře C100 lze požádat o vydání některého z následujících rozhodnutí: *Child Arrangements Order*, který upravuje, s kým bude dítě žít a jak bude probíhat jeho kontakt s druhým rodičem nebo jinou osobou; *Prohibited steps order*, který daného rodiče omezuje v jeho rodičovské odpovědnosti; poslední možností je *Specific issue order*, který určuje způsob, jakým se řeší konkrétní sporná otázka. To, o čem tato rozhodnutí pojednávají se nachází v § 8 zákona *Children Act 1989* (Gov.uk., 2023; Legislation.gov.uk., b.d.d.).

Soud podle §1 odst. 3 *Children Act 1989* přihlíží především k nejlepšímu zájmu

dítěte, včetně jeho vztahu k jednotlivým rodičům, stability prostředí a schopnosti rodiče zajišťovat péči (legislation.gov.uk., b.d.e.). Rozvodu a úpravě péče téměř vždy předchází účast na mediaci, jejímž výsledkem je dokument *MIAM (Mediation Information and Assessment Meeting)*, který se přikládá jako součást návrhu. Účelem MIAM je zjistit, zda šlo spor vyřešit pomocí mediace. Mediace je na rozdíl od České republiky v Anglii a Walesu povinná. Výjimku tvoří pouze případy, ve kterých se vyskytovalo domácí násilí (justice.gov.uk., b.d.).

5.2. Současná úprava péče o dítě ve Skotsku

Právní úprava ve Skotsku je upravena v *Children (Scotland) Act 1995*. Zavádí se zde dva klíčové pojmy, *parental rights a parental responsibilities*. Rodičovské povinnosti zahrnují zejména povinnost pečovat o zdraví, vývoj, vzdělání a výchovu dítěte, zatímco rodičovská práva pomáhají k naplňování těchto povinností a zahrnují například právo rozhodovat o výchově a bydlišti dítěte (mygov.scot., 2021). Tato konstrukce je obdobou českého institutu rodičovské odpovědnosti. Stejně jako v Anglii a Walesu je možné tato práva omezit nebo odebrat pouze rozhodnutím soudu, pokud je to v nejlepším zájmu dítěte.

Podle R&A Family Law (2024) se skotské rodinné právo řídí třemi hlavními principy, čímž jsou princip nejlepšího zájmu dítěte, princip nevydání rozsudku a princip zohlednění názoru dítěte. Poslední princip je pro překladatele také podstatný, jelikož se s jeho uplatněním setká v rámci formuláře F9, který tento zájem posuzuje a přikládá se k návrhu. Princip nejlepšího zájmu dítěte je pospán v §16 v *Children (Scotland) Act 1995*. Soudy by měly dbát na názor, pocity a přání dítěte staršího dvanácti let. Princip nevydání rozsudku spočívá v tom, že soudní příkaz má být vydán pouze tehdy, je-li jeho vydání přínosnější než nevydání.

I přes to, že jsou ve Skotsku tyto tři principy, které se snaží zmírnit negativní dopad sporu, na rozdíl od jurisdikce Anglie a Walesu není povinné před rozvodem absolvovat mediaci (Scottish Mediation, b.d.). Při soudním sporu může soud dítěti přiřadit *Curator ad Litem*, který dítě zastupuje v soudním sporu (SLAB, b.d.). Neexistuje ovšem instituce, která by fungovala podobně jako OSPOD v ČR nebo CAFCASS v Anglii a Walesu (gov.scot., 2019).

Procesní dokument se nazývá *Initial Writ*, jehož verze je standardizovaná formulářem *G01*. Ten by se dal považovat za funkční ekvivalent *návrhu rodiče na úpravu péče o dítě*. Tyto dokumenty jsou následně podávány k *Sheriff Court*. *Sheriff Court* je soud nižší instance, u kterých se ve Skotsku rozhoduje většina rodinných soudních sporů, včetně péče o dítě. Funkčně by tedy mohl být ekvivalentem okresní soud. *Sheriff Court* spadá pod jednotlivá *Sheriffdoms*, což jsou jednotlivé soudní obvody, kterých je celkem šest. Soudci se nazývají *Sheriffs* (Scottish courts and tribunals service, b.d.).

5.3. Současná úprava péče o dítě v Severním Irsku

V Severním Irsku se právní úprava péče o děti řídí *Children (Northern Ireland) Order 1995*. Zde se definuje koncept *parental responsibility*, obdobný českému pojmu rodičovská odpovědnost. Tato odpovědnost zahrnuje práva a povinnosti rodičů ve vztahu k dítěti, mimo jiné rozhodování o jeho zdravotní péči, vzdělání a každodenním životě

(Legislation.gov.uk., b.d.f.). Matka ji získává automaticky, zatímco otec pouze v případě, že je v manželství s matkou dítěte v době narození dítěte nebo tehdy, je-li zapsán v rodném listu (gov.uk., b.d.c.).

Stejně jako ve Skotsku není v Severním Irsku povinná účast na mediačním setkání před zahájením řízení (Family Mediation NI, b.d.). Zájmy dítěte u soudu může hájit specializovaný sociální pracovník *Children's Court Guardian* (CCGANI, b.d.). K zahájení soudního řízení se používá formulář *C1*, který slouží k podání žádosti o rozhodnutí ve věci dítěte (Department of Justice NI, 2018).

6. Současná úprava péče o dítě ve Spojených státech amerických

Právní úprava ve Spojených státech amerických (USA) se liší podle jednotlivých států, jelikož neexistuje federální zákon, který by pravidla napříč Spojenými státy sjednotil. Jednotlivé státy se pak řídí zejména dle vlastních zákonů (Custody X Change, b.d.a.).

Stejně jako v České republice se soudy napříč Spojenými státy řídí principem nejlepšího zájmu dítěte (*best interests of the child*), ačkoli jej každý stát může chápat trochu odlišně. V některých státech se přihlíží i k názoru dítěte (Custody X Change, b.d.b).

Soudně vymahatelné dokumenty upravující péči o dítě ve Spojených státech nesou různé názvy. Liší se například podle státu a podle toho, jestli se jedná o samostatně podaný návrh (viz kapitola „Názvy anglofonních dokumentů“, např. *petition*, *application*), nebo společné (např. *Consent order*). V Oregonu je otázka péče o dítě v rámci rozvodového řízení upravena v procesním dokumentu *Petition for dissolution of Marriage* nebo *Petition of dissolution of Registered Domestic Partnership*. Tento dokument zahrnuje nejen záležitosti týkající se rozvodu manželství, ale i rozhodnutí o péči o děti, výživném a dalších otázkách, které mohou být součástí rozvodového řízení (Custody X Change, b.d.c.). Funkční ekvivalenty tedy nemusí být pouze procesní dokumenty týkající se výhradně úpravy péče.

Dle Wex Definitions Team (2020) je také možné vytvářet rodičovský plán (*Parenting plan*). Ten může být brán v potaz při rozhodování o péči, pokud se na rodičovském plánu domluví rodiče. Soud tento plán pravděpodobně přijme, není-li v nejlepším zájmu dítěte jiná alternativa. Jedná se tedy o funkční ekvivalent českému rodičovskému plánu.

Povinnost mediace se liší podle státu, u některých států, někdy, např. u Floridy, se mohou lišit i podle okresů (Westchase Law P.A., 2024). Ve státech Kalifornie a New Yorku je mediace povinná (Sunshine, 2024; RM Law Group LLP, 2023). V Texasu mediace povinná není, ovšem může ji soud přikázat (Lindamood & Robinson, 2024).

Pojmem *child support* se však nemyslí pouze povinnost platit výživné, ale například i pomoc při získání pojištění pro dítě (Administration for children & families, 2023).

V případě potřeby mohou soudy v USA určit *Guardian ad Litem (GAL)*, tedy osobu, která bude hájit práva dítěte. Může se jednat o právníky nebo speciálně vyučené experty na duševní zdraví. Hlavním úkolem *GAL* je zjistit, zda jsou hájeny nejlepší zájmy dítěte, jeho role se ale může lišit podle toho, co nařídí soud (PTLA, 2022). Další národní organizací v USA, která plní stejnou funkci jako *GAL* je *CASA*. Zástupci *CASA* se však skládají zejména z dobrovolníků (National CASA/GAL Association, b.d.).

Ve Spojených státech se dítě může svěřit do výhradní péče jednoho rodiče (*sole custody*), společné péče (*joint custody*), ale může nastat i rozdělení sourozenců mezi rodiče, přičemž každý rodič pečuje o jiné dítě/děti. Tento způsob péče nazývají *split custody*. K tomuto způsobu úpravy péče o dítě nemáme v českém prostředí žádný ekvivalent, vhodným překladem by mohl být například *rozdělená péče (mezi rodiči)*, nebo *dělená péče*, tedy poměrně doslovný překlad, jelikož by tento název odrážel realitu.

V určitých případech se vyskytuje i název *primary custody*, což je druh péče, během které má rodič nezletilého v péči po většinu roku, avšak není to péče výlučná (Custody X Change, b.d.e.; Custody X Change, b.d.e.)

Péče o dítě se dělí na *legal custody* a *physical custody*, ale tyto termíny se mohou lišit podle státu. Pojmem *legal custody* se rozumí právo rodiče rozhodovat v otázkách nezletilého dítěte, jako je rozhodování o vzdělání, zdravotní péče a náboženské výchově. Pojmem *physical custody* se míní to, u koho dítě žije a kdo se o něj každodenně stará (Yeban, 2023). Dalšími odlišnými termíny, které lze pozorovat ze zkoumaných dokumentů, jsou termíny *custody* a *visitation*, které se vyskytují v procesním dokumentu ze státu New York. Z procesního dokumentu státu Texas je zřejmé, že pro *visitation* používají termín *possession and access* a pro *custody* se používá *conservatorship*. V procesním dokumentu ze státu Oregon se pak zase pro *visitation* používá termín *Parenting Time*, pojem *custody* ovšem zůstává. Překladaři by tyto rozdíly v pojmosloví procesních dokumentů neměly tvořit problémy, jelikož ve všech zkoumaných procesních dokumentech jsou na tyto rozdíly čtenáři upozorněni – uvádějí totiž oba termíny. Termín, který je pro danou jurisdikci výchozí, je následován závorkou, kde je uveden ekvivalent používaný v jiných státech (např. *Possession and Access (visitation)* nebo *Conservatorship (custody)*), což usnadňuje orientaci a snižuje riziko nesprávného výkladu.

7. Současná úprava péče o dítě v Austrálii

V Austrálii soudy při řešení rodinných sporů obvykle vycházejí z federálního zákona Family Law Act 1975. Výjimkou je Západní Austrálie, která tento zákon uplatňuje u sezdaných párů, ale spory mezi nesezdanými partnery řeší podle vlastního zákona Family Court Act 1997 (FCFCOA, b.d.; Children's court of Western Australia, 2024).

V Austrálii se mohou rodiče dohodnout a dohodu nechat stvrdit soudem. Toto soudní rozhodnutí na základě společné dohody se nazývá *consent order*. V případě, že se rodiče nedokážou dohodnout se vydává soudní rozhodnutí *parenting order* (LAQ, s. 7-8, 2023). Procesní dokumenty *Application for parenting order* a *application for consent order* se tedy liší v tom, jestli je návrh společný nebo pouze jednoho rodiče. V případě *application for consent orders* je vhodné dokument přeložit jako *společný návrh rodičů na úpravu péče*, zatímco u *application for parenting orders* navrhuji překlad *návrh na úpravu péče o dítě* nebo explicitně uvést, že návrh podává jedna strana, jako například *návrh rodiče/matky/otce na úpravu péče o dítě*.

Návrh *parenting order* může být soudu podán až po tom, co rodiče projdou mediací a společně se nemohou dohodnout. V tomto případě se součástí *parenting order* stává i dokument *certificate 60I*, který je funkčně podobný anglickému *MIAM* (ISSA, b.d.). Mediace v Austrálii může být také nazvána *Family Dispute Resosultion* (LAQ, s. 25, 2023). Pro překlad *certificate 60I* potvrzující mediaci navrhuji překlad Certifikace 60I s poznámkou „Potvrzení o účasti na (povinné) mediaci.“

Dítě v případě potřeby může ve většině Austrálie reprezentovat *Independent Children's Lawyer*, neboli *ICL*. V případě Západní Austrálie dítě zastupuje *Child Representative* (FCFCOA, b.d.d.; Children's court of Western Australia, 2024).

8. Kontrastivní analýza právní úpravy v jednotlivých jurisdikcích

Před samotnou lingvistickou analýzou dokumentů, které jsou předmětem zkoumání, zde provedu kontrastivní analýzu jednotlivých jurisdikcí na základě poznatků z kapitol 4-7 a zkoumaných dokumentů. Cílem tabulky 1 je poskytnout přehledný souhrn informací, mezi které se řadí nejen pojmy, ale i právní realie, které pro překladatele mohou být významné.

Jurisdikce	Česká republika	Anglie a Wales	Skotsko	Severní Irsko	USA	Austrálie
Právní pramen	občanský zákoník č. 89/2012 Sb. zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních	Children Act 1989	Children (Scotland) Act 1995	Children (Northern Ireland) Order 1995	Liší se dle jednotlivých států	<i>Family Law Act 1975</i>
Typy péče	Výlučná, společná, střídavá	Sole, joint, full	Sole, joint, full	Sole, joint, full	Sole, joint, split	Sole, joint

Princip nejlepšího zájmu dítěte	Nejlepší zájem dítěte	Welfare of the Child	Welfare of the Child	Welfare of the Child	Best interests of the child	Child's best interest
Rodičovská odpovědnost	Rodičovská odpovědnost	Parental Responsibility	Parental Responsibilities and Parental Rights	Parental Responsibility	Parental rights; Parental responsibilities	Parental Responsibility
Zástupce dítěte u soudu (právnícká osoba/ organizace)	OSPOD	CAFCASS – Anglie, CAF/CASS Cymru – Wales	Curator ad Litem	GaL	GaL, CASA	ICL; Child Representative
Nutnost mediace	Ne	Ano	Ne	Ne	Podle státu	Ano

Tabulka 1 Rozdíly v jurisdikcích
Zdroj: kapitoly 4-7

9. Analýza českých dokumentů

Pro analýzu českých dokumentů bude nejprve uveden přehled zkoumaných dokumentů, následně bude zkoumán obsah, názvy a jazykový styl jednotlivých dokumentů. Po analýze českých dokumentů budou stejným způsobem zkoumány dokumenty z anglofonních zemí. Po analýze zaměřené na obsah, strukturu a jazykový styl, bude následovat kapitola o pojmové analýze, pro kterou bude vyčleněna samostatná kapitola.

9.1. Přehled zkoumaných dokumentů

Pro přehlednost v následujících kapitolách níže uvedu tabulku se souhrnným výčtem jednotlivých českých vzorků, které jsou předmětem zkoumání. Celkem se jedná o deset vzorků, CZ1 a CZ2 jsou v příloze v celém znění, pro vzorky CZ3-CZ10 jsou v příloze uvedeny odkazy.

V tabulce 2 je v prvním sloupci uvedena zkratka, kterou je daný dokument označen, ve druhém sloupci jsou příslušné názvy. V dalších kapitolách budu pracovat s uvedenými zkratkami, namísto celých názvů.

Označení	Název procesního dokumentu
CZ1	Návrh na úpravu péče a výživy nezletilých, včetně úpravy styku
CZ2	Návrh na úpravu péče a výživy k nezletilému dítěti
CZ3	NÁVRH NA ÚPRAVU POMĚRŮ NEZLETILÝCH DĚTÍ
CZ4	Návrh matky na úpravu poměrů nezletilého dítěte pro dobu před a po rozvodu manželství
CZ5	Návrh otce na úpravu péče a výživy nezletilých dětí Jiřího Kosa, nar. 15. 9. 1999 a Jany Kosové, nar. 26. 11. 2008 pro dobu po rozvodu
CZ6	Návrh matky na úpravu péče a výživy nezl. Jiřího Kosa, nar. 15. 9. 2006
CZ7	Návrh na úpravu poměrů nezletilých dětí
CZ8	Návrh na úpravu poměrů k nezletilému dítěti/dětem
CZ9	Společný návrh rodičů na zahájení řízení ve věci péče a výživy nezletilého dítěte/nezletilých dětí za manželství a po rozvodu manželství
CZ10	Návrh na zahájení řízení o změnu péče a výživy

Tabulka 2 Názvy českých dokumentů
Zdroj: Příloha 1

9.2. Názvy dokumentů

Názvy dokumentů, které slouží k podání návrhu na úpravu péče o dítě, nejsou v ČR standardizovány. Vzorky CZ1-10 ukazují rozdílnou míru konkrétnosti. Vzory CZ4, CZ5, CZ6 a CZ9 v názvu explicitně uvádí, kdo je navrhovatelem (matka, otec, společný návrh). Vzorek CZ5 a CZ6 mají dokonce již v názvu uvedeno jakého dítěte (dětí) se návrh týká.

Lze pozorovat, že některé vzorové dokumenty (CZ3, CZ7 a CZ8) používají terminologicky zastřešující pojem pro péči, výživu a styk, tedy **poměry**. Tento pojem by mohl v převodu do angličtiny tvořit problém a bylo by vhodné jej rozepsat, např. jako *custody, support and contact* (zvolené anglické termíny se budou lišit dle jurisdikce).

Dalším prvkem, který se v názvu objevuje, je časové vymezení. Ve vzorcích CZ4, CZ5 i CZ9 je referenčním bodem manželství. Výkladově jednoznačná je zejména formulace „pro dobu“, čímž se myslí, v jakém čase bude úprava platná. To je dále specifikováno „po rozvodu“ nebo „před a po rozvodu“, celé znění je tedy např. „pro dobu před rozvodem“.

Pokud již byla péče v minulosti upravena, je to reflektováno v názvu, dokument používá namísto názvu „návrh na úpravu péče“ název „návrh na změnu péče“ (viz CZ10). V ČR jde o malou změnu, ale při hledání funkčního ekvivalentu může jít o velký rozdíl. Rozdílné pojmy zde reflektují to, jestli již dříve byla péče soudně upravena, nebo ne. Toto je zejména důležité při překladu dokumentů z angličtiny do češtiny, jelikož některé anglofonní dokumenty se podávají v obou případech, pouze se v nich tato realita specifikuje. Překladatel by si těchto odlišností měl být vědom a reflektovat to ve svém překladu.

V českém prostředí tedy názvy návrhů často plní i obsahovou funkci. Naproti tomu v angloamerických jurisdikcích bývá název dokumentu často standardizovaný, přičemž konkrétní informace jsou uvedeny až v jednotlivých částech dokumentu. Překladatel proto musí zvážit, které informace ponechat v názvu a které vypustit.

9.3. Obsah dokumentů

Podle informací VaseVyzivne (2025) by „[k]aždý návrh by měl obsahovat informace o rodičích i dítěti (jména, data narození, bydliště). Dále by neměly chybět údaje o majetkových poměrech a zaměstnavatelích rodičů a o výdajích spojených se zajištěním péče o dítě (kroužky, léky atd.). Velmi důležitým bodem je také návrh řešení – tedy zda žádáte o svěřeni dítěte do své výhradní péče, či preferujete jiný typ péče o dítě a také o jak vysoké výživné usilujete.“

Na konci zkoumaných dokumentů je zmínka o nutnosti předložit více vyhotovení návrhu (např. CZ1: „návrh se podává ve třech vyhotoveních“).

Ze vzorových dokumentů je patrné, že společně s návrhem se přikládají i různé přílohy, jako jsou rodné listy, oddací list a jiné. Přítomnost těchto příloh je ve většině vzorků výslovně uvedena,

Kromě informací o účastnících soudního procesu se dle získaných vzorků v dokumentu vyskytuje zdůvodnění návrhu, (navrhovaný) rozsudek a přílohy jako jsou rodný list nezletilého dítěte, kopie oddacího listu a potvrzení o příjmech rodičů.

Rozsah zkoumaných dokumentů se liší, jedná se o jednostranný (např. CZ2) až devítistranný (CZ9) dokument. Tento rozsah je ovšem oproti anglofonním protějškům krátký, jelikož neobsahuje informace pro navrhovatele, jako tomu je například ve formuláři C100, který má rozsah 31 stran a obsahuje vysvětlení, rozepisuje povinnosti, odkazuje na zákony.²

² Zároveň poskytují větší prostor pro vysvětlení okolností, čímž se rozsah souboru vizuálně zvětšuje také.

Navrhovatel běžně vyplňuje kromě identifikačních údajích o účastnících i informace o výdajích a nákladech spojených s dětmi, bydlením apod., přičemž ze zkoumaných vzorků je patrné, že není potřeba dělat zápis částek dvojmo, tedy číselně i slovy.

9.4. Stylistika

Podle Cao (2007, s. 85) mají písemné dohody mnoho podobností zejména ve stylu jazyka, důležité je tedy i zařazení dokumentu z hlediska funkčního stylu. Knittlová (1977, s. 7) definuje styl jako „[...] způsob cílevědomého výběru, zákonitého uspořádání a využití jazykových prostředků se zřetelem k situaci, funkci, záměru autora a k obsahovým složkám projevu. Jazykové prostředky jsou především lexikální, gramatické a fonologické[.]“ Od této definice se příliš nevzdalují i Čechová a kolektiv (2003, s. 17), ti styl definují jako „[...] způsob cílevědomého výběru a uspořádání (organizování) jazykových prostředků, který se uplatňuje při genezi textu[.]“

Knittlová (1977, s. 8-15) dále styly dělí zejména na umělecké a věcné. Věcný styl následně dělí na styl odborný a informativní. Zejména důležitý je pak pro potřeby této práce styl administrativní³, jehož typickými znaky jsou věcnost, jednoznačnost, přehlednost, stručnost a jasnost.

Administrativní styl má podle Krobotové (2001, s. 22) hned několik význačností. Z **lexikálního** hlediska je časté využívání zkratk (*nar.*, *RD*, *ÚP*, *MD*, *OSPOD*). Využívání zkratk v textu může být žádoucí, jelikož tato praktika zkracuje délku textu, Garner (2021, s.84) však radí, aby text zkratkami nebyl zahlcen, jelikož je pro běžného čtenáře srozumitelnější čtení běžně se vyskytujícími slovy. Většina zkratk v českých dokumentech je pro běžného čtenáře známá, některé (např. *MD*) však mají více výkladových možností a porozumění záleží na kontextu a případné rešerši (*MD* může znamenat mateřská dovolená, ministerstvo dopravy, člověkodén). Tyto zkratky jsou spíše nápomocné právníkům, kteří text píšou, jelikož si ušetří čas při psaní. Na běžného čtenáře to však může působit opačným efektem a zkratky mohou přidat čtenáři práci při výkladu textu. Pokud se zkratky vyskytují v textu vícekrát, je vhodné je při prvním výskytu doplnit o vysvětlení, např. v závorce hned před, případně za, zkratkou. Při překladu je třeba zjistit, jestli v cílovém jazyce existují ekvivalentní zkratky, nebo jestli je třeba je nahradit slovy.

Z **morfologického** hlediska by dle Krobotové (2001, s. 22) texty měly být psány spisovně a měly by využívat neutrálních tvarů. Shoda podmětu s přísudkem je v běžné části textu přirozená, avšak např. při vytváření částí, kde je třeba volby, je tyto pravidla také potřeba reflektovat.

Ve zkoumaných dokumentech CZ1 až CZ10 se vyskytují tři různé způsoby označování volby. Konstrukce „*nehodící se škrtněte*“ se objevuje ve třech vzorcích (CZ1, CZ4, CZ10), zaškrťovací políčka ve dvou (CZ3, CZ7) a výčtový formát s označením „*x*“ v dokumentu CZ9. Ve zbylých dokumentech možnost výběru v dané podobě zcela chybí. Konstrukce „*nehodící se škrtněte*“ (CZ1) bývá často spojena s volbou podmětu (*matka/otec*) a s tím souvisejícího přísudku (*je povinna/povinen platit výživné*). V případě volby pomocí zaškrťovacích polí se využívá neutrální konstrukce typu „Rodič, který

³ Podle Knittlové (1977) jde o věcný, odborný styl.

o dítě/děti osobně nepečuje, platí výživné“ (CZ3), kde se nutnost vyjádření shody podmínětu s přísudkem nevyskytuje. Zaškrťovací políčka lépe odpovídají praxi angloamerických právních formulářů a nutnost zohlednit shodu podmínětu s přísudkem zde odpadá. Překladatel může uvažovat o využití zaškrťovacích polí i tam, kde ve výchozím textu chybí, protože přispívají k vyšší přehlednosti a strukturaci překladu. Pro překladatele je však tento požadavek časově náročnější.

Z hlediska **syntaktického** je časté užívání ustálených obrátů a spojení, například *Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem navrhuji, aby soud vynesl tento rozsudek*. Přesnému vyjadřování v textu slouží i spojky a předložky, v textu se jedná například o: *pro dobu po (rozvodu), pro dobu před a po (rozvodu)*. Často se také stává, že administrativní texty bývají přehlceny jmennými konstrukcemi, sekundárními předložkami či zastaralými výrazy. Mezi tyto dlouhé jmenné konstrukce se řadí i samotný název dokumentu *návrh na úpravu péče o dítě* (Krobotová, 2001, s.22).

Administrativní styl a jeho neutrální a formální prvky se přenášejí i do konkrétního popisu situace v části **zdůvodnění**, kde rodič popisuje rodinné poměry, vztah k dítěti, případně vyjadřuje obavy o jeho zdraví či vývoj. Příkladem jsou vzorky CZ2 a CZ6, které obsahují i předem formulované části. Obsahují informace o postoji navrhovatele a jsou relevantní pro posouzení nejlepšího zájmu dítěte. Z hlediska překladu je zásadní tyto formulace zachovat bez nadměrného citového zabarvení, aby byl výklad přesný a funkčně odpovídal originálu.

Typografické prvky jako tučné písmo či kurzíva se v dokumentech vyskytují také a jejich užívání v textech je důležité a opodstatněné. Tučné písmo se používá s úmyslem zvýraznit určité části dokumentu. Ve vzorcích CZ1 až CZ10 se vyskytují dvě hlavní typografické strategie pro zvýraznění, čímž je tučné písmo a velká písmena. Obě slouží ke zdůraznění klíčových částí textu, nejčastěji názvů a nadpisů. Některé vzorky (CZ3, CZ5, CZ6) využívají obě techniky současně, avšak výhradně v názvu dokumentu (např. **NÁVRH NA ÚPRAVU POMĚRŮ NEZLETILÝCH DĚTÍ** v CZ3). Právě název plní roli orientačního prvku pro soud i účastníky řízení, a jeho zvýraznění tak odpovídá funkčnímu účelu. Garner (2021, s. 171) nicméně doporučuje používat přednostně tučné písmo před velkými písmeny, protože tučné písmo ponechává rozdíl mezi malými a velkými písmeny, což usnadňuje čtení. Naopak text psaný výhradně velkými písmeny ztrácí optickou členitost, což může čtenáři ztížit orientaci v textu, zvláště u delších pasáží.

Kurzíva se v analyzovaných vzorcích objevuje zřídka, například u pokynů k vyplnění („*nehodící se škrtněte*“ v CZ1), nebo v poznámkách pod textem (např. CZ9). Její funkce je převážně instruktivní nebo pro doplnění informací, a její použití není mezi vzorky jednotné.

Přehlednost je jedna z charakteristik administrativního textu (Knittlová, 1977, s. 16), čemuž tyto typografické prvky pomáhají. Přehlednost je i dle Garner (2021, s.165-172) v textech zásadní, protože se dá očekávat, že adresát daný text bude číst vícekrát. Je proto důležité, aby byly struktura dokumentu a grafická úprava uzpůsobeny právě tomu, aby byl text dobře čitelný.

Přestože Knittlová (1977, s. 19) uvádí, že právní dokumenty bývají převážně nominální, ve vzorcích CZ1 až CZ10 se tento jev objevuje téměř výhradně v názvech

dokumentů. Formulace jako „návrh na úpravu poměrů nezletilých dětí“ nebo „návrh na svěřeni dítěte do společné péče rodičů“ jsou typickými příklady nominalizace, kde je činnost vyjádřena podstatným jménem namísto slovesa, což přispívá k formálnějšímu a ustálenému výrazu. Nominalizace v názvech lze snadno převést do ustálené anglické právní terminologie, například pomocí substantiv *Application* nebo *Petition (for custody and child support)*, která se objevují např. v dokumentech z USA. V těle dokumentů pak převažují slovesné konstrukce, protože většina zkoumaných textů obsahuje buď formulářové části s přímými výzvami k doplnění údajů (např. „*uved'te, jak je o dítě pečováno*“), nebo volně formulované pasáže, v nichž navrhovatel popisuje konkrétní skutkové okolnosti. Tato skutečnost je v souladu s faktem, že dle Garnera (2021, s. 74-75) jsou slovesné konstrukce čitelnější. Překladatel by je tedy měl preferovat nad užíváním podstatných jmen slovesných.

Ve vzorových dokumentech lze pozorovat střídání aktivních a pasivních konstrukcí, přičemž výběr závisí na komunikačním záměru. Ve vzorech CZ1 až CZ10 se pasivní konstrukce objevují především v části návrhu rozsudku a v předtištěných formulacích, typicky ve spojeních jako „dítě se svěřuje do péče“ nebo „matce byla stanovena povinnost“. Tyto formulace odpovídají požadavku na normativnost a neosobnost, která je typická pro administrativní styl. Aktivní konstrukce se častěji vyskytují ve volně psaných pasážích vyplňovaných navrhovatelem, například v části odůvodnění. Ve vzorcích CZ2 a CZ5 se tak objevují výpovědi typu „otec odmítl přispět“, „já se starám o našeho syna“ nebo „manžel se stravuje odděleně“. Výběr aktivní konstrukce zde souvisí s potřebou vyjádřit vlastní zkušenost, postoj či skutkový stav z pohledu navrhovatele. Obě varianty plní v dokumentech rozdílné funkce, které by měl překladatel při převodu do cílového jazyka zohlednit.

10. Analýza anglofonních dokumentů

Pro potřeby této práce jsem vybral 11 vzorků z anglofonních zemí, jmenovitě z UK, USA a Austrálie. V rámci zachování rozsahu jsem vybral pouze určité státy z USA, analyzovat dokumenty ze všech států by v rámci této práce bylo příliš obsáhlé. Z UK jsem vybral pro každou jurisdikci jeden vzorový dokument. Důvodem je, že se jedná o standardizované formuláře, překladatel se tedy neseťká s dokumenty, které by se od sebe lišily.

10.1. Přehled zkoumaných anglofonních dokumentů

Stejně jako v části, kde byly analyzovány české dokumenty, zde příkládám tabulku 3 s výčtem zkoumaných dokumentů. V prvním sloupci bude uvedeno označení, se kterým budu v následujících kapitolách pracovat. Ve druhém sloupci bude uvedena jurisdikce, ve kterých se tyto procesní dokumenty používají. Ve třetím sloupci bude uveden jejich plný název.

Označení	Jurisdikce	Název
GB1	Anglie a Wales	C100 – Application under section 8 of the Children Act 1989
GB2	Skotsko	Form G1 – Application for a court order under the Children (Scotland) Act 1995
GB3	Severní Irsko	Form C1 – Children Order (NI) 1995
WAUS1	Západní Austrálie	Application for Consent Orders
AUS1	Austrálie	Initiating Application
AUS2	Austrálie	Application for Consent Orders
USA1	USA – Oregon	Petition for dissolution of Marriage/RDP
USA2	USA – Texas	Petition in Suit Affecting the Parent-Child Relationship
USA3	USA – Connecticut	CUSTODY AGREEMENT AND PARENTING PLAN
USA4	USA – New York	Petition – Custody, Visitation
USA5	USA – Delaware	Petition for Custody

Tabulka 3 Názvy dokumentů z anglofonních zemí
Zdroj: Příloha 2

10.2. Názvy anglofonních dokumentů

Názvy anglofonních procesních dokumentů se od sebe značně odlišují. Některé názvy uvádí i alfanumerické označení formuláře, čímž se odlišují od českých procesních dokumentů. Společným prvkem napříč všemi dokumenty je to, že se v nich nevyskytují žádné dodatečné informace, jako jsou např. uvedení navrhovatele.

Ze zkoumaných vzorků lze pozorovat, že pro pojem návrh je poměrně ustálená terminologie. Nejčastějším termínem pro návrh je *Application* s pěti výskyty (GB1, GB2, WAUS1, AUS1, AUS2). Tento termín se vyskytuje v jurisdikcích Velké Británie a Austrálie. Druhým nejčastějším termínem je *Petition* s třemi výskyty (USA1, USA2, USA4, USA5) používaná v USA. Pokud se jedná o společný návrh (WAUS1, AUS2, USA3), používá se pojem *Agreement* nebo *Consent*.⁴

Oregon (USA1) je jediným případem ze zkoumaných jurisdikcí, kde je procesní dokument pro úpravu péče o dítě zahrnut do rozvodového procesního dokumentu, jeho název se tedy liší od ostatních.

10.3. Obsah a struktura anglofonních dokumentů

Rozsah a struktura dokumentů se od sebe napříč zkoumanými dokumenty velmi liší. Rozsah se pohybuje od 1 strany (GB2, USA5) do 31 stran (GB1). Ačkoli jsou nejkratší vzorové dokumenty rozsahem pouze na jednu stránku, překladatel se pravděpodobně s takto krátkými texty nesebeká, protože získané vzorové dokumenty nejsou vyplněny.

Všechny vzorky, stejně jako v České republice, obsahují oddíl pro identifikaci účastníků řízení, včetně dětí. Uvádějí se zde jména, adresy bydliště a vztah k dítěti.

V oddílech pro identifikaci lze pozorovat rozdíl mezi užíváním pojmu „sex“ (GB1, GB3) a „gender“ (AUS1, USA4), WAUS1 se tomuto pojmu vyhýbá a bez nadpisu poskytuje zaškrťávací pole „Male“ a „Female“. Zbylé dokumenty pohlaví nezjišťují. V anglicky mluvících zemích se těmito dvěma pojmy míní odlišné věci. Pohlaví (*sex*) je biologické pohlaví člověka, zatímco *gender* (anglicky také *gender*) je spíše vnímána jako forma společenské role založena na chování a pocitech člověka (GESUNDHEIT.GV.AT a Národní ústav duševního zdraví, 2024). Překladatel by tedy neměl *gender* překládat jako pohlaví, jelikož se jedná o dva odlišné pojmy – měl by ponechat pojem *gender*, který má stejný význam v českém i anglickém jazyce.

Stejně jako v České republice, většina anglofonních dokumentů obsahuje oddíl o finančním vypořádání rodičů. U těchto částí je pro překladatele důležité rozlišovat o jakou zemi se jedná, jelikož např. WAUS1, USA1 a USA3 obsahují symbol \$, který ovšem označuje různou měnu – v případě WAUS1 se jedná o australský dolar, v případě USA1 a USA 3 se jedná o americký dolar. Překladatel by měl symbol \$ nahradit slovním opisem, například AUD a USD, aby byla zajištěna jednoznačnost výkladu, jelikož AUD a USD nemají stejnou hodnotu.⁵

10.4. Stylistika anglofonních dokumentů

Jak již bylo zmíněno v podkapitole „Stylistika“, dokumenty náleží do administrativního funkčního stylu. Dokumenty jsou psány z většiny právním jazykem, ale jsou doplněny i jazykem jednoduchým a přirozeným. Příkladem kombinace jednoduchého jazyka a právního jazyka je dokument GB1. Typicky užívá nadpis jako např.: „*Nature of*

⁴ V některých státech USA se používá i *Stipulation*, což je synonymem pro *Agreement* (LAW.COM Dictionary, b.d.)

⁵ K datu 06.05.2025 je směnný kurz 1 AUD = 14,24 Kč a 1 USD = 22,03 Kč dle kurzu devizového trhu dostupného ze stránek ČNB (2025).

application“, pod kterým je napsáno „*What order(s) are you applying for?*“, což slouží pro přesný výklad. Stejně stylistické řešení se objevuje napříč formulářem, např. „*People to be given notice*“ s podotázkou „*Who do you need to tell about your application?*“, nebo „*Safety concerns*“ s upřesněním „*Are you or the children at risk of harm?*“. Oproti tomu ostatní dokumenty tuto strategii nevyužívají.

Užívání **zkratek** v dokumentech je časté. Některé dokumenty před prvním výskytem zkratky uvádí celé znění, zatímco jiné poskytují pouze samotnou zkratku. Často je tato variabilita ovlivněna typem zkratky. Ve vzorku GB1 je několikrát uveden celý název *Mediation Information and Assessment Meeting*, po kterém následuje zkratka v závorce „(MIAM)“. Například dokument USA4 tuto možnost ovšem nevyužívá. Zkratky jsou zde užívány nekonzistentně, například „*Family Law Act*“ je rozepsán, zatímco pro termín *Family Code Act* se používá zkratka „*F.C.A.*“, která ale dříve nebyla popsána. Stejně tak ve vzorku USA2 je také občas zkratka ponechána bez dřívějšího vysvětlení, např. „*C.H.I.P.*“, zatímco jindy zkratce předchází i rozepsání (např. i samotný název dokumentu „*Suit Affecting the Parent-Child Relationship (SAPCR)*“).⁶

Pro překladatele je vodítkem při překladu zkratky zejména kontext, ve kterém se objevují. Je vhodné, aby se překladatelé snažili zkratky při prvním výskytu rozepsat, aby zajistili jednoznačnost této zkratky. Samotné zkratky je vhodné ponechat v původním znění a neměnit je podle českého znění, aby nešly zaměnit za jiné.

Pro zkratky typu „No.“ (např. „*home phone no.*“), čímž se míní „číslo“ (např. v USA2), může překladatel rovnou využít zkratku „č.“, která je jednoznačná. Stejně jednoznačná je i zkratka „M/F“ (WAUS1), která se objevuje v části o identifikaci osoby, z čehož je zřejmé, že se jedná o „Male/Female“, v češtině může překladatel tedy využít „M/Ž“, která v daném kontextu bude jednoznačná bez předešlého rozepsání.

Z **morfologického** hlediska je nejzajímavějším prvkem řešení jednotného a množného čísla. U dětí se v dokumentech GB1, GB3, USA2, USA4 a USA5 používá konstrukce „*child(ren)*“, jen v dokumentu WAUS1 se používá konstrukce „*child/ren*“. Některé dokumenty se tomuto vyhnuly tím, že vůbec neposkytují možnost volby a rovnou píšou „*children*“. Stejně tak tomu je i u jiných slov, kde se používá pro značení množného čísla „(s)“, „(es)“ nebo „/s“ v případě WAUS1, např. „*subject(s)*“ (USA4) a „*applicant/s*“ (WAUS1). S tímto úzce souvisí i shoda podmětu s přísudkem. Jediným dokumentem, kde je „*child(ren)*“ podměttem a shoda je vyřešena konstrukcí „(is)(are)“ je USA4, v ostatních dokumentech se s touto problematikou nesetkáme. Stejně tak je USA4 jediným dokumentem, kde se musí reflektovat pohlaví v části „*Verification*“. Pro rozlišení mužského a ženského pohlaví se používá konstrukce „(s)he“, pro přivlastňovací zájmeno je pak použita konstrukce „(his)(her)“. Zbylé dokumenty se této problematice vyhýbají tím, že neužívají zájmena, ale podstatná jména jako „*the applicant*“, „*the petitioner*“ aj.

Dalším zajímavým jevem jsou právní **dublety**. První právní dubleta již byla zmíněna v kapitole „Současná úprava péče o dítě ve Skotsku“. Jednalo se o pojem „*Parental rights and responsibilities*“. Další se objevuje v USA5: „*SWORN TO AND SUBSCRIBED*“. Mimo tyto dvě právní dublety ve zkoumaných dokumentech již

⁶ Jednou je zde tato konkrétní zkratka uvedena bez předcházejícího uvedení celého znění.

žádné nejsou, namísto „*SWORN TO AND SUBSCRIBED*“ dokumenty používají „*sworn to*“ (USA4), „*I declare*“ (USA3), „*I certify*“ (USA2), „*I hereby declare*“ (USA1) aj. Další právní dubletu najdeme v USA4 - „*Upon information and belief*“.

Z hlediska **typografie** jsou anglofonní dokumenty podstatně rozmanitější než ty české. Stejně jako v ČR se používá psaní velkými písmeny, tučné písmo nebo kombinace obojího pro zvýraznění důležitých informací, pojmů či nadpisů. V mnohých vzorcích můžeme pozorovat použití tučného písma pro zdůraznění negace („*Do not*“, „*not*“) pro eliminaci možné chybné interpretace z důsledku nepozornosti. V USA1 můžeme pozorovat dokonce podtržení tučného a velkého písma („*IS*“, „*IS NOT*“). Účelem je získání pozornosti pro čtenáře u obzvláště důležitých částí. Ve zkoumaných vzorcích z ČR se však tato trojí kombinace nevyužívá, překladatel by tedy měl zvážit, jestli je vhodné ji v překladu ponechat, nebo si vybrat pouze jeden typografický prvek, případně dva.

Kurzíva se napříč dokumenty používá různě, zejména se tak ale značí instrukce pro navrhovatele, např. „*explain*“, „*list names*“ (US1), „*please specify*“ (GB1) atp. Kromě instrukcí například AUS1 kurzívou značí i názvy zákonů či dokumentů.

Zvláštním a jedinečným úkazem je používání zabarvených částí textu v AUS2 a USA2. AUS2 používá červeně zabarvené části pro texty, které mají instruktivní charakter a jsou určeny k smazání. USA2 používá šedé zabarvení textu také k instrukcím, které ale nejsou určeny ke smazání. Překladatel by pak měl zvážit, jestli ponechat toto zabarvení, jelikož to může působit méně profesionálně. Z českých zkoumaných vzorků je totiž patrné, že zabarvení textu v procesních dokumentech není používáno, namísto toho se používá kurzíva.

Další typografický prvkem, který se používá v právním jazyce, ale ve zkoumaných anglofonních dokumentech se objevuje v USA1 a WAUS1, je odkazování na poznámky prostřednictvím hvězdičky (*), např. „*I swear* /affirm**“, na to navazuje poznámka „** delete whichever is inapplicable*“ (nehodící se škrtněte). Tato poznámka je psána menším písmem. Další dokument, který obsahuje „***“ je USA2, zde je ovšem výskyt pouze jeden a zřejmě se jedná o chybu při editaci textu, jelikož neodkazuje na žádnou poznámku, ani neplní jinou funkci.

Ačkoliv Chromá (2014, s.70) zmiňuje, že se modální sloveso *shall* nepoužívá v australském a britském právním psaní, ale v USA jeho použití zakázáno není, ani ve vzorcích z USA se s tímto problematickým modálním slovesem nesetkáme. To odpovídá i návrhu Garnera (2021), který má celou kapitolu vyčleněnou tomuto modálnímu slovesu, ve které radí, aby se každé sloveso *shall* smazalo. Namísto slovesa *shall* toho se používá modální sloveso *should* (např. GB1, USA1), čímž se odráží fakt, že se jedná o návrh, nikoli finální rozhodnutí soudu.

11. Pojmová analýza

Při hledání ekvivalentních termínů je pojmová analýza zásadní. Chromá (2014, s. 47) tvrdí, že: „[c]ílem srovnávací pojmové analýzy při překládání právních textů je dosažení požadované míry ekvivalence mezi příslušnými termíny ve výchozím jazyce a jazyce cílovém. Její součástí je srovnávací posouzení širšího právnělingvistického kontextu výchozího právního systému a jazyka a cílového právního systému a jazyka, protože pojem (*concept*) jako mentální reprezentace („jednotka“ poznání) je v zásadě vázána na kontext. [...] Termín je pak slovní podoba pojmu čili lexikální jednotka označující pojem.“

Podle Šarčević (1997, s. 229) je právě neshoda v terminologii mezi právními systémy jednou z hlavních výzev právního překladu, nehledě na typ právního textu. Překladatelé musí zvolit termíny, které budou u soudu správně interpretovány a splní požadovaný účinek. Šarčević (1977, s. 234) rozlišuje ekvivalenty na jazykové a přirozené. Přirozené ekvivalenty jsou termíny, které plní stejnou funkci v právním systému výchozího i cílového jazyka a jsou tedy těmi, které by měli překladatelé preferovat. Ačkoli se může zdát, že jsou lingvistické ekvivalenty často i přirozenými, jako například u pojmu nejlepší zájem dítěte, tato domněnka může způsobit nesprávnou volbu pojmu. Nejlepším zájmem dítěte se řídí všechny zkoumané země, vnímání toho principu je obdobné, jen termíny se liší. Doslovný překlad *best interest of the child* by fungoval jako jazykový i přirozený ekvivalent v USA. Ve Velké Británii je ale tento pojem zaveden jako *Welfare of the Child*, v australském právu jako *Child's best interests*. Pro zvolení správných ekvivalentů je tedy zapotřebí znát přesné definice ukotvené v právních systémech daných zemí či kontext soudního řízení, čemuž napomáhá právě i komparativní právo.

Jak upozorňuje Chromá (2014, s. 40), je důležité si být vědom i právního kontextu. Jedním z častých pojmů v překladu rodinněprávních dokumentů je například anglický výraz *custody*. U tohoto termínu upozorňuje, že význam se výrazně mění v závislosti na právním kontextu – zatímco v oblasti trestního práva může označovat vazbu nebo opatrovnictví, v kontextu rodinného práva se tímto pojmem míní péče o dítě. Kontext soudního řízení a funkce procesního dokumentu je také důležitým faktorem při zvážení správného překladu. Například *consent order* může představovat pro překladaatele problém, jelikož existuje v prostředí australského i anglického práva, funkce těchto dokumentů je ovšem odlišná. V anglickém právním systému se dle portálu STEWARTSLAW (b.d.) jedná o dohodu o finančním vypořádání, v australském právním systému jde ale o návrh obou rodičů na úpravu péče o dítě (LAQ, s.7, 2023). Překladatel si těchto rozdílů musí být vědom, aby uzpůsobil svou volbu při hledání funkčně ekvivalentních názvů.

V praxi se překladatelé často setkávají s termíny, které v cílovém právním systému nemají přesný ekvivalent. Ty se mohou lišit např. významovými nuancemi, nebo v daném systému mohou zcela chybět. Typickým příkladem jsou názvy institucí, například ve Velké Británii, konkrétně v jurisdikci Anglie a Walesu, existuje *Family Court*, který řeší rodinněprávní spory, zatímco v České republice podobná specializovaná instituce neexistuje (JUDICIARY OF ENGLAND AND WALES, b.d.). Překladatel může termín

Family Court přeložit například jako „rodinný soud“ a v poznámce pod čarou či v závorce vysvětlit, že jde o specializovaný soud pro rodinné spory, jaký v českém systému neexistuje, ale že tato problematika bývá řešena u okresních soudů (obvodních v případě Prahy).

Další z termínů, které mohou překladateli působit problém, jsou názvy právnických profesí. Například pojem *advocate* ve skotském právním řádu funguje jako ekvivalent pojmu *barrister* z jurisdikce Anglie a Walesu, obě povolání fungují jako právní zástupci u vyšších soudů (Venables, b.d.). Pokud tedy překladatel překládá pojem *advokát*, musí vědět, ve kterém právním systému bude případ řešen.

11.1. Terminologie

Pro správný výběr terminologie by překladatel měl znát definice jednotlivých právních pojmů. Zejména důležité je to u výlučně právních termínů, které mohou obsahovat malé, ale důležité detaily v definicích, které zaručují jejich jednoznačnost. Tyto detaily mohou způsobovat problémy v hledání ekvivalentních termínů, jsou-li jejich rozdíly v definicích významově důležitá.

Prvním termínem je **rodičovská odpovědnost**, která je definována v občanském zákoníku, § 858 tohoto zákoníku zní následovně: „Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.“ Ačkoli se tento termín často neobjevuje ve vzorových dokumentech *návrhu na úpravu péče o dítě*, je zmiňován v *rodičovském plánu*, který může být součástí návrhu jako příloha, či v některých anglofonních formulářích. Důležité pro překladatele je fakt, že se jedná o soubor práv i povinností, proto je například při překladu, ve kterém cílový text (CT) spadá pod skotský právní řád, musí překladatel tento fakt zohlednit a nepřekládat **rodičovskou odpovědnost** pouze jako *parental responsibility* ale jako právní dubletu *parental rights and responsibilities*, což je odpovídající právní pojem zahrnující práva i povinnosti.

S rodičovskou odpovědností přímo souvisí pojmy **rodič, matka a otec**. V *návrzích* tak jsou označovány strany soudního sporu, tedy navrhovatele i odpůrce. Problém by mohl vzniknout při překladu z češtiny do angličtiny, kde se některé jurisdikce vyhýbají termínům *parent(s)*, *mother* a *father* pro označení stran soudního sporu. Namísto toho využívají termíny jako je *petitioner* nebo *applicant*. Při překladu *petitioner* a *applicant* z angličtiny do češtiny pak navrhuji použít termíny *navrhovatel* a *odpůrce*, zatímco při překladu *applicant/petitioner* a *respondent* z češtiny do angličtiny navrhuji ponechat termíny *parent(s)*, *mother*, *father*.

Důležité jsou i definice jednotlivých forem péče. Během **střídavé péče** nezletilý tráví přibližně stejný čas s každým z rodičů, zatímco ve **společné péči o dítě** pečují oba rodiče zároveň. Tomu se tak stává, pokud se od sebe rodiče neodstěhují. V případě společné péče díky své podstatě není potřeba upravovat styk s nezletilým. **Výlučná péče** jednoho z rodičů znamená, že se o nezletilého stará jeden rodič, druhý ovšem nepřichází

o rodičovskou odpovědnost (Šenkýř, 2025).

Při svěřením dítěte do péče se upravuje zejména **osobní styk** s dítětem a otázka **výživného**, přičemž **rodičovská odpovědnost** zůstává po rozvodu oběma rodičům, nestanoví-li soud jinak (Kurzy.cz, b.d.). Problematika **osobního styku** rodiče s dítětem je upravena v novém občanském zákoníku č. 89/2012 Sb v § 887 až § 891. Tato ustanovení definují práva a povinnosti rodičů a dětí v souvislosti s osobním stykem (E-Sbírka, b.d.). **Stykem** s dítětem se myslí právo rodiče i dítěte na udržování kontaktu (Kurzy.cz, b.d.).

Otázka **výživného** je řešena v § 910 a následujících ustanoveních občanského zákoníku, přičemž je chápána jako uspokojování hmotných i nehmotných potřeb. Vhodně je vyvarovat se termínu **alimenty**, což je hovorovější pojem. V ČR není jeho význam příliš odlišný, ale záměna *alimony* za *child support/maintenance* je již velký významový posun, *alimony* je totiž o výživné pro bývalého partnera, který je finančně závislý, typické je to např. v USA (The Marble Team, 2025).

Dalším důležitým pojmem je **nezletilé dítě**, často zkráceně označované jako „**nezletilý**“. Tento pojem označuje osobu, která ještě nenabyla plné svéprávnosti, což zákon v České republice váže zpravidla na dovršení osmnáctého roku věku. Občanský zákoník se této otázce věnuje v § 30, Zákon č. 89/2012 Sb.: „Svéprávnosti nenabývá, kdo nedovršil osmnáctý rok věku, ledaže ji nabyl dříve.“ (E-Sbírka, b.d.). Termín **nezletilý** je z právního hlediska zásadní, jelikož určuje, kdy je nutné, aby za dítě právně jednali rodiče nebo jiné oprávněné osoby. Při překladu je třeba dát pozor na správnou ekvivalenci – v anglických dokumentech se používá výhradně *child*, nikoli *minor*, jelikož jsou tyto dvě slova chápána odlišně. Výjimku tvoří USA², kde se objevuje termín *minor child*. V právním kontextu se pojmem *minor* myslí **nezletilé dítě**, nereflektuje to však vztah ke stranám soudního sporu, zatímco pojmem *child* ano.

V samotném soudním řízení, jehož výsledkem je rozhodnutí o svěřením dítěte do péče, hraje klíčovou roli **návrh**. Tento pojem označuje podání soudu, kterým účastník řízení iniciuje konkrétní právní proces. Právní úprava návrhu se nachází v části občanského soudního řádu (§ 41 a násl.), ale v řízeních o péči o dítě se uplatní především pravidla podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, konkrétně v části o řízení ve věcech péče soudu o nezletilé.

Obsah návrhu musí být strukturován tak, aby vyhovoval formálním požadavkům soudu. V praxi se často používají vzorové dokumenty (např. „návrh na úpravu péče, výživy a styku“), které obsahují jak **návrhovou část**, tak i tzv. **zdůvodnění návrhu**.

Zdůvodnění je část, ve které navrhovatel objasňuje, proč požaduje určité řešení – například svěřením dítěte do výlučné péče, navýšení výživného nebo omezení styku druhého rodiče. Překladač by si měl uvědomit, že stylistika této části může být méně formální, často subjektivnější, a někdy i emotivně zabarvená. Přesto i tato část musí být terminologicky přesná, protože vymezuje skutkové okolnosti, na jejichž základě soud rozhoduje.

V souvislosti s řízením před soudem je používá termín **rozhodnutí s právní mocí**, který označuje stav, kdy rozhodnutí soudu již nelze napadnout řádným oprávněným prostředkem a stává se závazným. Tento pojem by se mohl překládat například jako *legally binding decision*.

12. Kolokace

Dalším stylistickým prvkem jsou podle Tomáška (2003, s. 52-53) i tzv. jazykové šablony. Jedná se o ustálené a standardní právní obraty. Nemusí se jednat pouze o spojení slov, ale i o celé věty. Spíše, než funkční přidanou hodnotu představují způsob, jakým sjednotit jazykový styl. Šablony dělí na lexikální, větné a konstrukční. Tento stylistický prvek bude předmětem zkoumání v kapitole 12, kde se pokusím najít nejčastější kolokace pro termíny nejen z podkapitoly 11.1.

Předmětem zkoumání této kapitoly budou kolokace. Kolokace budou hledány v dokumentech, které jsou přiloženy v Příloze 1 a Příloze 2. V případě anglických kolokací budou kolokace děleny do sloupců podle země, z kterých pochází zkoumané dokumenty – nikoli tedy podle právních systémů.

12.1. Glosář českých kolokací

Níže přikládám tabulky (4-12) s kolokacemi, které se vyskytují ve zkoumaných českých dokumentech CZ1-CZ10. V prvním řádku každé tabulky je uveden zkoumaný termín. Tyto termíny byly vybrány na základě kapitoly 11.1. Jsou uvedeny pouze ty kolokace, které se skutečně objevují ve zkoumaných dokumentech, nikoli pak kolokace, na které můžeme narazit na internetu, v zákonících, či jinde.

Péče
Osobně ~
Rozhodovat o ~
Dítě v ~
Svěruje do ~
Společná ~ rodičů
Střídání ~ rodičů
Svěření do ~ matky/otce
~ o nezletilé dítě
~ a výživa
dohodnout na ~
Ve své ~
Úprava ~

Tabulka 4 Kolokace slova péče
Zdroj: Příloha 1

Matka/Otec
Návrh podává ~
O dítě se stará ~

Návrh ~
Vlastní ~
~ je povinna/povinnen
Zpráva o výdělku ~
~ neplatí žádné výživné
~ hradí náklady
O dítě se stará ~
K rukám ~
Majetkové poměry ~
Příjem ~

Tabulka 5 Kolokace slov matka a otec
Zdroj: Příloha 1

Dítě/Děti
Nezletilé ~
Zdravotní stav ~
Adresa trvalého pobytu ~
~ svěřeno do péče
Bydliště ~
Poměry ~
Práva a povinnosti k ~
V zájmu ~
~ v péči
~ navštěvuje
~ vyrůstalo
~ se svěřuje
Péče o ~
Společné ~
Rodný list ~
Úprava poměrů nezletilého ~
Vyživovací povinnost k ~
Vztah k ~

Tabulka 6 Kolokace slova dítě/děti
Zdroj: Příloha 1

Výživné
Výše ~
O ~ rozhodoval
Platí/neplatí ~
Stanovení ~
Úprava péče a ~
Přispívat na ~
~ pobírá
~ hradí
~ je splatné
Navrhovaná částka ~

Tabulka 7 Kolokace slova výživné
Zdroj: Příloha 1

Styk
S dítětem se ~
Pravidelný ~
Nepravidelný ~
Úprava ~
Dohodnout se na ~
~ rodičů s nezletilým dítětem

Tabulka 8 Kolokace slova styk
Zdroj: Příloha 1

Rozvod
Před ~
Po ~
Do ~
~ řízení
~ rodičů
~ manželství

rozsudek o ~

Tabulka 9 Kolokace slova rozvod
Zdroj: Příloha 1

Vztah
~ mezi rodiči
~ k dítěti
Dítě z jiného ~

Tabulka 10 Kolokace slova vztah
Zdroj: Příloha 1

Rodič(e)
~ (ne)jsou sezdáni
Oba ~
~ který nepečuje
Střídavá péče ~
Společná péče ~
Druhý ~
Podpisy obou ~
Oddací list ~
Práva a povinnosti ~
Údaje ~
~ nezletilého dítěte
Výslech ~
Dohoda ~
~ uzavřeli manželství
~ nevedou společnou domácnost

Tabulka 11 Kolokace slova rodič(e)
Zdroj: Příloha 1

Návrh
Na základě ~
~ matky/otce
~ na základě
~ podává

~ na úpravu
Kopie ~
Sepsání ~
Společně s ~
Společný ~ rodičů
~ na zahájení řízení

Tabulka 12 Kolokace slova návrh
Zdroj: Příloha 1

12.2. Glosář anglických kolokací

Níže přikládám tabulky (13–29) s kolokacemi, které se objevují v dokumentech anglofonních zemí. Čerpám výhradně z dokumentů GB1-3 (GB), WAUS1 a AUS1-2 ((W)AUS), USA1-5 (USA). V prvním řádku tabulky je uveden zkoumaný pojem, v následujícím řádku pak země. Pod tím jsou již uvedeny kolokace, které se objevily ve zkoumaných dokumentech. Informace čerpám výhradně z dokumentů. Anglické termíny byly vybrány nejen na základě kapitoly 11.1., ale i podle frekvence jejich výskytu v dokumentech, přičemž byly vyloučeny termíny „*mother*“ a „*father*“, které se vyskytují v kapitole „Glosář českých kolokací“. Důvodem je, že nemají zásadní počet kolokací. Jejich kolokace budou zmíněny v rámci ostatních termínů, jako např. u termínu *child*, kde je zmíněna kolokace *alleged father* a *legal father*. Pole zabarvená šedě značí, že kromě výše uvedených kolokací již další kolokace pro uvedenou zemi nalezeny nebyly.

Child(ren)		
GB	(W)AUS	USA
~ arrangements	Relationship to the ~	~ of petitioner/parties
~ arrangements order	arrangements for the ~	~ named below
Relationship to the ~	~ abuse	~ listed
~ protection plan	~ welfare	Custody of the ~
Unlawful removal of a ~	~ listed	Safety of the ~
Unlawful retention of a ~	~ named in	Affected ~
~ maintenance	~ support	~ support
~ abduction		Adult ~
~ protection		(Not) related to ~
Minor ~		Minor ~
Relationship to each ~		About following ~
For each ~ state		Mother of the ~

The care of the ~		Legal father of ~
~ relationship to		Alleged father of ~
~ named above		Safety of the ~
Concerning ~		The exchange of the ~

Tabulka 13 Kolokace slova child(ren)
Zdroj: Příloha 2

Custody		
GB	(W)AUS	USA
		~ of the children should be awarded
		Physical ~
		Who claims to have ~
		Sole ~
		Parties should have joint ~
		Any case about the ~
		Joint legal ~
		Sole legal ~
		~ agreement
		Hearing in the child ~ matter
		Seek ~
		Proceeding for ~
		Grant ~
		Petition for ~
		Plan of ~
		Object to ~
		Consent to the award of ~

Tabulka 14 Kolokace slova custody
Zdroj: Příloha 2

Arrangement(s)		
GB	(W)AUS	USA
Child ~	Proposed ~ for the child	Transportation ~
Child ~ order		
Any special ~		
~ to attend (MIAM)		
~ for children		
Financial ~		
Their own ~		

Tabulka 15 Kolokace slova arrangement(s)
Zdroj: Příloha 2

Applicant(s)		
GB	(W)AUS	USA
~ are aware	Signature of ~	
First (last) name of ~	Certified by ~	
Spend time with the ~	Child is living with ~	
~ relationship to the child	Applies to ~	
~ claims exemption	Financial resources of ~	
~ confirms	Liabilities for which the ~ will be responsible	
Prospective ~	~ will receive	
~ attended	Affidavit of ~	
Both the ~ and respondent	This application was prepared by ~	
Relationship to ~	Proceedings commenced by ~	
I am authorised by the ~	~ should obtain	
~ legal representative	Serious injustice to ~	
You, ~,	Applicable for each ~	
Signed (~)	Details of ~	
	Order(s) sought by ~	

	Signed by ~	
	Prepared by ~	

Tabulka 16 Kolokace slova applicant(s)
Zdroj: Příloha 2

Petitioner(s)		
GB	(W)AUS	USA
		Children of ~
		By/against someone other than ~
		~ should pay
		~ and respondent have agreed
		~ should be permitted
		Should be paid by ~
		~ should be awarded
		Free of any interest by ~
		Age of ~
		Reimburse ~ for costs
		~ name (print)
		~ signature
		~ respectfully alleges
		~ alleges
		~ resides
		~ obtained custody
		~ obtained visitation
		~ requests an order
		Award custody to ~
		~ prays that

Tabulka 17 Kolokace slova petitioner(s)
Zdroj: Příloha 2

Respondent(s)		
GB	(W)AUS	USA
First (last) name of ~	Signature of ~	Served on ~
~ relationship to the child	Child is living with ~	~ should be awarded
Information to be made known to ~	Applies to ~	~ should not be granted
~ have (not) attended	Should be completed by ~	Provide (contact) information to ~
Reasons given by ~	Financial resources of ~	Contact ~
Put each ~ on notice	Value of the property ~ will receive	~ should not have authority
Relationship to ~	Liabilities for which ~ will be responsible	~ should be ordered
~ address	Affidavit of ~	~ should pay
It is for the applicant and ~ to decide	I had given ~ independent legal advice	~ have agreed
Prospective ~	I gave ~ a copy	~ should be permitted
Respective ~	Affidavit of the third party ~	Support should be paid by ~
For each ~ state	Information for ~	Out-of-state ~
	~ name	Give a copy of this petition to ~
	Details of ~	~ has lived in
	Applicable for each ~	~ filed paperwork
	Important notice to ~	~ in this case
	Prepared by ~	Give information to ~
	Signature of ~	Each ~
	Signed by ~	~ obtained custody
	Signature by ~ lawyer	~ obtained visitation
		Order was issued against ~
		~ parent

Tabulka 18 Kolokace slova respondent(s)
Zdroj: Příloha 2

Order(s)		
GB	(W)AUS	USA
What ~ are you applying for	Consent ~	Statutory Restraining ~
Section 8 ~	Draft of consent ~	Restraining ~
Specific issue ~	~ is sought	Existing ~
What ~ are you applying for?	Bound by ~	No-contact ~
Child arrangements ~	Parenting ~	Protective ~
Prohibited steps ~	Financial ~	Child support ~
Consent ~	Nature of ~	~ was issued
Asking the court to ~	Are there any existing ~ ?	Support should be ~(-ed) payable
In ~ to make	Attach full copy of ~	~ above
Make ~	Details of ~	Accomplish this ~
Are you applying for ~	Family violence ~	Court ~
Attach the draft ~	~ to be made	~ naming
Which ~ to apply	Sealed copy of ~	To make ~
~ applied for	Seek ~	Ask the court to make ~
Supervision ~	Maintenance ~	Be ~(-ed)
A court ~ binding	Property ~	Protective ~ statement
Set out ~ sought	Splitting ~	Pending ~
Frustrate the ~	~ sought	~ (is) against
Care ~	~ are agreed upon	~ was made
Contact ~	Terms of the ~	Make ~
Residence ~	Consequences of ~	~ stating otherwise
~ relating to	Agreed to the ~	Changed by court ~
Copy of any relevant ~	Making of ~	Income withholding ~
Court ~	~ that is binding	~ of custody
~ has previously been made	Type of ~ sought	~ of filiation
Application for ~	Final ~ sought	Temporary ~
Article 8 ~	Interlocutory ~	Date of ~

Relevant ~	Other ~	Requests ~
Want the court to ~	Existing ~	~ awarding
	~ may be made	~ placing or remanding the child
	~ must be (made/typed)	Enter such ~
	Effect of ~	

Tabulka 19 Kolokace slova order(s)
Zdroj: Příloha 2

Mediation		
GBI	(W)AUS	USA
~ Information and Assessment Meeting		
Family ~		
Start ~		
Continue ~		
Attempted ~		
Attend ~		
~ sessions		
~ council		
~ process		

Tabulka 20 Kolokace slova mediation
Zdroj: Příloha 2

Contact		
GB	(W)AUS	USA
Has had ~ with the child	~ adress	No- ~ order
Confidential ~ (details)		~ adress
~ order		Provide ~ (information)
~ adress		~ information
~ with the children		~ phone
		Telephone ~
		~ telephone

Tabulka 21 Kolokace slova contact
Zdroj: Příloha 2

Visitation (nebo Parenting Time)		
GB	(W)AUS	USA
		Parent exercising ~
		~ of the minor children
		~ rights
		~ should be awarded
		~ should be supervised
		Should not be granted ~
		Standard ~
		~ to the children
		~ order
		~ proceeding
		~ has been granted
		Obtained ~
		~ has been issued by

Tabulka 22 Kolokace slova visitation (jinak také Parenting Time)
Zdroj: Příloha 2

Care		
GB	(W)AUS	USA
~ order	Primary ~ giver	Had actual ~
~ proceeding(s)		Child(ren) will stay in ~
Someone who ~ for the child		~ of the parent
~ of the child(ren)		In their ~
		Provide ~
		Health ~
		Child ~

Tabulka 23 Kolokace slova care
Zdroj: Příloha 2

Parent(s)		
GB	(W)AUS	USA
Separated ~	~ absence	Is/is not ~ of the child
Same ~		Prohibits ~ from
Each ~		The other ~
Separation of cohabiting ~		Paying ~
~ of the child(ren)		Receiving ~
Child's ~		Foster ~
		Both ~
		Either ~
		Neither ~
		Each ~
		Respondent ~
		Nonrespondent ~

Tabulka 24 Kolokace slova parent(s)
Zdroj: Příloha 2

Parenting		
GB	(W)AUS	USA
~ plan(s)	~ order	~ time
	~ plan(s)	~ time rights
	Seeking ~ order	~ plan

Tabulka 25 Kolokace slova parenting
Zdroj: Příloha 2

Parental		
GB	(W)AUS	USA
~ responsibility		~ right
		~ authority

Tabulka 26 Kolokace slova parental
Zdroj: Příloha 2

Závěr

Tématem této bakalářské práce je kontrastivní analýza dokumentů upravující péči o dítě. Toto téma nabývá v současné době na důležitosti nejen z hlediska rostoucího počtu rozvodů, ale především z toho plynoucího narůstajícího počtu dětí, které jsou tímto procesem zasaženy. Překlad právních dokumentů, které upravují péči o dítě, se proto stává nejen profesní výzvou, ale i společensky významnou činností, jejíž kvalita může mít přímý dopad na všechny účastníky soudního řízení. Jak ukázala analýza, překladatel zde neplní pouze roli jazykového zprostředkovatele, jelikož i částečně nese odpovědnost za to, jak přesně a srozumitelně budou jednotlivé koncepty zprostředkovány zúčastněným stranám. Pokud je překlad nejednoznačný nebo nesrozumitelný, může přispět k nedorozumění, prohloubení konfliktu mezi rodiči, nebo dokonce k prodloužení soudního řízení. To vše může mít zásadní negativní dopad na duševní zdraví dětí, ale i rodičů.

Teoretická část práce se soustředila na vymezení právních textů, právního jazyka a právního překladu jako disciplíny. Ta vyžaduje nejen jazykové kompetence, ale i základní porozumění právních systémů. Východiskem pro kontrastivní srovnání byl metodologický rámec podle Soriano-Barabinové, který se osvědčil při porovnávání systémových i jazykových rozdílů. Byla rovněž zdůrazněna role dítěte jako subjektu s participačními právy, přičemž překladatel může svým přístupem napomoci k tomu, aby rodiče, potažmo i dítě, lépe porozumělo obsahu dokumentu a snaže se zorientovalo ve své vlastní situaci.

V praktické části byla provedena komparativní analýza deseti dokumentů z ČR a jedenácti dokumentů z anglofonních států s právním systémem *commonlaw* (Velká Británie, Austrálie, USA). Z porovnání vyplynulo několik zásadních nejen rozdílů, ale i shod v chápání určitých konceptů, jako je koncept nejlepšího zájmu dítěte. Tato konkrétní shoda je zapříčiněna tím, že se země OSN zavázaly k dodržování tohoto konceptu v soudních řízeních, které se týkají nezletilých dětí.

Jedním z klíčových zjištění je rozdílné pojmenovávání stran soudního řízení. Zatímco české dokumenty běžně používají označení „matka“ a „otec“, dokumenty z anglofonních zemí často volí formálnější označení jako „*applicant*“, „*petitioner*“ a „*respondent*“.

Dále byly dokumenty zkoumány na stylistické rovině. Byly zkoumány stylistické prvky jako morfologie jazyka, využívání zkratk, výskyt modálních sloves a typografie textů, jako je tučné písmo, kurzíva apod. Společným rysem obou typů dokumentů však zůstává snaha o jasnost, přehlednost a jednoznačnost, což odpovídá požadavkům na administrativní styl.

Z hlediska terminologie práce poukazuje na výskyt pojmů, které se napříč anglofonními zeměmi pojmenovávají odlišně. Například koncept „rodičovské odpovědnosti“ se v angloamerických jurisdikcích vyjadřuje různými kombinacemi pojmů jako „*parental responsibility*“, „*parental rights*“ nebo třeba jako dubleta „*parental rights and responsibilities*“ (zejména ve Skotsku). Překladatel zde musí být obezřetný, aby terminologii přizpůsobil konkrétnímu právnímu systému daného území.

Praktickým výstupem této práce je pak kolokační glosář, který sumarizuje ustálené slovní spojení a jazykové šablony používané ve zkoumaných dokumentech. Analýza prokázala, že se v dokumentech vyskytují jak lexikální kolokace (např. „péče – výlučná, společná aj.“, „*custody – order, sole aj.*“), tak i kolokace větné. Ve větší míře bylo možné kolokace identifikovat v anglicky psaných dokumentech, a to nejen kvůli jejich většímu rozsahu, ale zejména vzhledem ke standardizované struktuře. Během analýzy bylo zjištěno, že napříč anglofonními zeměmi se používají různé kolokace, ačkoli některé kolokace jsou společné napříč všemi zeměmi. Kolokace také byly ustálené spíše

v rámci dokumentů než zemí.

Tato bakalářská práce slouží zejména pro překladatele zaměřující se na právní překlad dokumentů, které upravují péči o dítě. Překlad návrhu na úpravu péče o dítě představuje náročný úkol, který vyžaduje nejen lingvistickou znalost, ale zároveň i osvojení právní terminologie jednotlivých právních systémů. Překladatel se zde musí orientovat v obou právních systémech, chápat funkci a účel jednotlivých dokumentů a mít na paměti, že výsledek jeho práce může ovlivnit nejen průběh soudního řízení, ale také emocionální pohodu dítěte.

Summary

This Bachelor's thesis deals with contrastive analysis of *Petitions* and *Applications for Child Custody Order*. The total number of analysed documents is 21, out of which ten are Czech documents and eleven documents are from English speaking countries – the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Australia and the United States of America. The selected samples include both mutual parental agreements and one-sided petitions or applications filed by a single parent. The primary aim of this thesis is to identify legal, structural, and linguistic differences between Czech and English documents dealing with child custody, with an emphasis on possible translation issues. Thesis is divided into two parts, theoretical part and practical part.

Theoretical part of this thesis focuses on an introduction to the issue, the role of translators and the differences between legal systems. The importance of correct, mistake-free translation is highlighted, as a translation that is not precise, or correct, can have negative impact on the parties involved in the dispute, and also on the children of the parties. The comparison is not only focused on the differences between Czech and English-speaking countries but also on the differences between the jurisdictions of each country. Family law in the United Kingdom differs between England and Wales, Scotland, and Northern Ireland. Australia's family law is different for Western Australia from the rest of the country. Analysis of The United States is more complicated, as each state has its own family codes. Thesis analyses five selected U.S. states (Connecticut, Delaware, New York, Oregon and Texas) to represent some of the diversity.

The practical part is based on a detailed comparative analysis of the legal systems and examined documents. Thesis examines the relevant legal frameworks in the Czech Republic, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the United States of America and Australia. Thesis focuses on key principles of family law, such as core institutions (e.g. CAFCASS, OSPOD), the different types of custodies (e.g. sole, joint, shared etc.). The second component presents a linguistic analysis of the documents. It explores their titles, internal structure and content, as well as stylistic features. Special attention is given to functional style, the use of morphology, abbreviations, typography – such as the use of italics and bold font – and stylistic phenomena such as legal doublets and fixed phrases typical for English legal texts. Thesis also examines the use of „legal pronominal adverbs“, such as *whereof* and *hereof*.

The thesis includes a glossary with collocation based on the analysed English-language documents, containing frequent lexical and syntactic collocations related to child custody arrangements, along with their proposed Czech equivalents. In selected entries, brief translator's notes are added to clarify legal or linguistic nuances. For the sake of clarity, all analysed documents are consistently labelled and structured to ensure easy orientation for the reader.

This thesis is intended to serve as a possible guide for translators working with documents regarding child custody and highlights the importance of precise terminology and awareness of legal systems. It highlights the importance of cross-jurisdictional legal awareness, stylistic competence, and terminological precision when translating documents intended for both courts and laypersons. Precision in translation is important

as improper translations can cause prolonged disputes, or even lead to criminal offenses due to misinterpretation of the rights and responsibilities by parents. This can cause issues not only for the parents but also for the children, who are especially vulnerable during the times of divorce.

Bibliografie

BALOUNOVÁ, Kamila, HAVLÍČEK, Karel (ed.). *Zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích: komentář: podle stavu k 1.10.2023*. Komentáře Wolters Kluwer. Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-788-1.

BILOVÁ, Štěpánka; DOUPOVCOVÁ, Radmila; HRADLOVÁ, Alena; HROMÁDKOVÁ, Věra; CHOVANCOVÁ, Barbora et al. *Právnícká angličtina: kniha ušitá na míru českým právníkům*. Praha: Grada, 2022. ISBN 978-80-271-2537-1.

ČECHOVÁ, Marie. *Současná česká stylistika*. Jazykověda. Praha: ISV, 2003. ISBN 80-86642-00-3.

GARNER, Bryan A. *Právní psaní srozumitelným jazykem: adaptovaný překlad s cvičeními*. Brno: Nugis Finem Publishing, 2021. ISBN 978-80-7614-005-9.

CHROMÁ, Marta. *Právní překlad v teorii a praxi: nový občanský zákoník*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2851-6.

KNAPP, Viktor a GERLOCH, Aleš. *Logika v právním myšlení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. ISBN 80-86432-02-5.

KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Abeceda rodinného práva*. Právo prakticky. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-711-2.

KROBOTOVÁ, Milena. *Úvod do české stylistiky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0315-3.

MELLINKOFF, David. *The language of the law*. Eugene, Or.: Resource Publications, c1963. ISBN 1-59244-690-6. Dostupné také z: <https://books.google.cz/books?id=YBRLAwAAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>

NOVÁ, Hana a HÖNIGOVÁ, Nikol. *Rodinné vztahy v soudní praxi: vzory podání a soudních rozhodnutí*. Praktik. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-657-6.

POLIŠENSKÁ, Petra; FEBEROVÁ, Radka a STUHLÍK, Zdeněk. *Rodinné právo - právní postavení dítěte*. Musíš znát.. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-442-5.

ROGALEWICZOVÁ, Romana. *Dítě v rodičovském konfliktu: jak zůstat dobrým rodičem i po rozchodu*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-342-1.

SORIANO BARABINO, Guadalupe. *Comparative law for legal translators*. 17. New trendu in translation studies. Oxford: Peter Lang, [2016]. ISBN 978-3-0343-1725-2.

ŠARČEVIĆ, Susan. *New approach to legal translation*. Hague: Kluwer Law International, 1997. ISBN 90-411-0401-1.

ŠMÍD, Ondřej a ŠÍNOVÁ, Renáta. *Rozvod manželství*. Teoretik. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-66-3.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Dítě a rozvod rodičů: nukleární a nefungující rodina, spory o výchovu, přehazování odpovědnosti na dítě, týrání, reakce dítěte*. Pro rodiče. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3181-0.

TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. dopl. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-427-7. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:d641c7d0-794f-11e4-ad1c-005056827e51>.

VEČEŘOVÁ PROCHÁZKOVÁ, Alena. *Pomoc dětské duši: rady pro rodiče, když dítě volá SOS*. Praha: Mladá fronta, 2023. ISBN 978-80-204-6125-4.

ZEHNALOVÁ, Jitka a kol. *Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4795-7. Dostupné také z: https://www.tifo.upol.cz/old/TQA_book.pdf

Internetové zdroje

ADMINISTRATION FOR CHILDREN & FAMILIES. How Child Support Works. *acf.gov*. Online. Aktualizováno 2023-09-11. Dostupné z: <https://acf.gov/css/parents/understanding-child-support/how-it-works#:~:text=Child%20support%20refers%20to%20payments,to%20ensure%20a%20child's%20wellbeing> [cit. 2025-05-07].

CAFCASS. Cafcass equivalents in other countries. *Children and Family Court Advisory and Support Service*. b.d.b. Online. Dostupné z: <https://www.cafcass.gov.uk/parent-carer-or-family-member/information-and-resources-parents/cafcass-equivalents-other-countries> [cit. 2025-03-26].

CAFCASS. How Cafcass can help you. *Children and Family Court Advisory and Support Service*. Online. b.d.a. Dostupné z: <https://www.cafcass.gov.uk/about-us/how-cafcass-can-help-you> [cit. 2025-03-26].

CCGANI. *What is a Children's Court Guardian?* Online. Dostupné z: <https://childrenscourtguardianagency.ni.co.uk/children-young-people/support-information/what-is-a-guardian> [cit. 2025-04-28].

CUSTODY X CHANGE. Best Interest of the Child: What It Is & How To Prove It. *Custody X Change*. Online. b.d.b. Dostupné z: <https://www.custodyxchange.com/topics/custody/legal-concepts/best-interest-of-child.php> [cit. 2025-04-14].

CUSTODY X CHANGE. Family Code & Custody Laws in US States. *Custody X Change*. Online. b.d.a. Dostupné z: <https://www.custodyxchange.com/topics/custody/legal-concepts/family-code.php#jump> [cit. 2025-04-14].

CUSTODY X CHANGE. Oregon: Filing for Child Custody. *Custody X Change*. Online. b.d.c. Dostupné z: <https://www.custodyxchange.com/locations/usa/oregon/filing.php#:~:text=Child%20custody%2C%20parenting%20time%20and%20child%20support%20are,and%20file%20it%20with%20the%20court%20for%20you> [cit. 2025-05-08].

CUSTODY X CHANGE. Sole Legal Custody Defined. *Custody X Change*. Online. b.d.e. Dostupné z: <https://www.custodyxchange.com/topics/custody/types/sole-legal-custody.php> [cit. 2025-04-14].

CUSTODY X CHANGE. Types of Child Custody. *Custody X Change*. Online. b.d.d. Dostupné z: <https://www.custodyxchange.com/topics/custody/types/> [cit. 2025-04-14].

ČNB. Kurzy devizového trhu. *Česká národní banka*. Online. Aktualizováno 2025-05-06
Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/> [cit. 2025-05-06].

ČSÚ. Aktuální populační vývoj v kostce. *Český statistický úřad*. Online. b.d.b. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce> [cit. 2025-03-03].

ČSÚ. Sňatky, rozvody. *Český statistický úřad*. Online. b.d.a. Dostupné z: https://csu.gov.cz/snatky-rozvody?pocet=10&start=0&podskupiny=135&razeni=-datumVydani#data-a-casove-rady__rozvody [cit. 2025-03-03].

ČSÚ. Vývoj obyvatelstva České republiky: rozvodovost. *Kurzy.cz*. Online. 2024-10-15.
Dostupné z: <https://zpravy.kurzy.cz/787343-vyvoj-obyvatelstva-ceske-republiky-rozvodovost/> [cit. 2025-03-03].

DEPARTMENT OF JUSTICE NI. *Family Proceedings Rules 1996 Documents*. Online. 2018-01.03. Dostupné z: <https://www.justice-ni.gov.uk/publications/family-proceedings-rules-1996-documents>. [cit. 2025-05-14].

E-SBÍRKA. Občanský zákoník č. 89/2012 Sb. *e-Sbírka*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2012/89?zalozka=text> [cit. 2025-03-27].

FAMILY COURT OF WESTERN AUSTRALIA. *Family Court legislation*. Family Court of Western Australia. Online. Aktualizováno 2025-04-03. Dostupné z: https://www.familycourt.wa.gov.au/F/family_court_legislation.aspx [cit. 2025-05-13].

FAMILY MEDIATION NI. Frequently Asked Questions. *Family Mediation NI*. Online. Dostupné z: <https://familymediationni.org.uk/faq/> [cit. 2025-04-14].

FCFCOA. Children: Overview. *Federal Circuit and Family Court of Australia*. Online. b.d.a. Dostupné z: <https://www.fcfoa.gov.au/fl/children/overview> [cit. 2025-04-13].

FCFCOA. Independent Children's Lawyer. *Federal Circuit and Family Court of Australia*. Online. b.d.b. Dostupné z: <https://www.fcfoa.gov.au/fl/children/icl#:~:text=The%20Court%20can%20appoint%20an,child%20in%20family%20law%20proceedings> [cit. 2025-05-10].

GESUNDHEIT.GV.AT a NÁRODNÍ ÚSTAV DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ. Genderová rozmanitost a transgender lidé. *NZIP.cz*. Online. Aktualizováno 2024-09-02. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/2077-genderova-rozmanitost-a-transgender-lide> [cit. 2025-05-07].

GOV.SCOT. Questions regarding Scottish social services and social workers practices: FOI release. *gov.scot*. Online. 2019-03-05. Dostupné z: <https://www.gov.scot/publications/foi-201900000116/> [cit. 2025-05-09].

GOV.UK. Child Maintenance Service. *GOV.UK*. Online. b.d.a. Dostupné z: <https://www.gov.uk/child-maintenance-service> [cit. 2025-03-26].

GOV.UK. Making child arrangements if you divorce or separate. *GOV.UK*. Online. b.d.b. Dostupné z: <https://www.gov.uk/looking-after-children-divorce> [cit. 2025-03-26].

GOV.UK. Parental rights and responsibilities. *GOV.UK*. Online. b.d.c. Dostupné z: <https://www.gov.uk/parental-rights-responsibilities/who-has-parental-responsibility> [cit. 2025-04-10].

GOV.UK. Understanding and dealing with issues relating to parental responsibility. *GOV.UK*. Online. Aktualizováno 2023-08-24. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/dealing-with-issues-relating-to-parental-responsibility/understanding-and-dealing-with-issues-relating-to-parental-responsibility#court-orders-and-parental-responsibility> [cit. 2025-03-26].

HM COURTS & TRIBUNALS SERVICE. Apply for a court order to make arrangements for a child or resolve a dispute about their upbringing: Form C100. *GOV.UK*. Online. Aktualizováno 2024-04-29. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/form-c100-application-under-the-children-act-1989-for-a-child-arrangements-prohibited-steps-specific-issue-section-8-order-or-to-vary-or-discharge> [cit. 2025-04-16].

CHILDREN'S COURT OF WESTERN AUSTRALIA. Child Representative. *Children's Court of Western Australia*. Online. Aktualizováno 2024-04-10. Dostupné z: https://www.childrencourt.wa.gov.au/C/child_representative.aspx?uid=11-359-64-5274 [cit. 2025-05-10]

INFORMATIONNOW. *Child Maintenance Service (CMS)*. InformationNOW. [online]. Aktualizováno 2024-06-12. Dostupné z: <https://www.informationnow.org.uk/organisation/child-maintenance-service-cms/> [cit. 2025-04-28].

ISSA. What is a Section 60I certificate? *International Social Service Australia*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.issa.org.au/post/what-is-a-section-60i-certificate> [cit. 2025-04-16].

JUDICIARY OF ENGLAND AND WALES. The Family Division and the Family Court. *Judiciary.uk*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.judiciary.uk/courts-and-tribunals/family-law-courts/family-division-and-family-court/> [cit. 2025-03-20].

JUSTICE.GOV.UK. Practice Direction 3A – Family Mediation Information and Assessment Meetings (MIAMs). *Justice.gov.uk*. Online. Aktualizováno 2024-04-28. Dostupné z: https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/family/practice_directions/pd_part_03a [cit. 2025-03-23].

KŘÍSTEK, Adam. Rodičovská odpovědnost pod drobnohledem. *Epravo.cz*. Online. 2016-06-02. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/rodicovska-odpovednost-pod-drobnohledem-101467.html> [cit. 2025-04-28].

KURZY.CZ. Občanský zákoník – Část 2, Hlava 2, Díl 2, Oddíl 3, Pododdíl 3. *Kurzy.cz*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zakony/89-2012-obcansky-zakonik/cast-2-hlava-2-dil-2-oddil-3-pododdil-3/> [cit. 2025-04-16].

LAQ. Consent orders, parenting orders and parenting plans: A guide to preparing a written agreement with your ex-partner about arrangements for your children. *Legal Aid Queensland*. PDF. 2023-04. Dostupné z: https://www.legalaid.qld.gov.au/files/assets/public/v/4/publications/relationships-and-children/consent-orders-guide/laq_00138-consent-orders-parenting-orders-guide-web.pdf [cit. 2025-04-13]

LAQ. Consent orders, parenting orders and parenting plans: A guide to preparing a written agreement with your ex-partner about arrangements for your children. *Legal Aid Queensland*. PDF. 2023-04. Dostupné z: https://www.legalaid.qld.gov.au/files/assets/public/v/4/publications/relationships-and-children/consent-orders-guide/laq_00138-consent-orders-parenting-orders-guide-web.pdf [cit. 2025-04-20].

LAW.COM DICTIONARY. Stipulation. *Law.com Dictionary*. Online. Dostupné z: <https://dictionary.law.com/Default.aspx?typed=Stipulation&type=1> [cit. 2025-05-08].

LEGISLATION.GOV.UK. Children (Northern Ireland) Order 1995. *legislation.gov.uk*. Online. b.d.f. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/nisi/1995/755/contents> [cit. 2025-04-10].

LEGISLATION.GOV.UK. Children Act 1989, Section 1. *legislation.gov.uk*. Online. b.d.e. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/section/1> [cit. 2025-03-26].

LEGISLATION.GOV.UK. Children Act 1989, Section 2. *legislation.gov.uk*. Online. b.d.a. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/section/2> [cit. 2025-03-26].

LEGISLATION.GOV.UK. Children Act 1989, Section 3. *legislation.gov.uk*. Online. b.d.b. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/section/3> [cit. 2025-03-26].

LEGISLATION.GOV.UK. Children Act 1989, Section 8. *legislation.gov.uk*. Online. b.d.d. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/section/8> [cit. 2025-04-01].

LEGISLATION.GOV.UK. Children and Families Act 2014, Section 12. *legislation.gov.uk*. Online. b.d.c. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/6/section/12> [cit. 2025-03-26].

LINDAMOOD & ROBINSON, P.C. Can a Judge in Texas Order Mediation for a Divorce? *LawCL.com*. Online. 2024-03-05. Dostupné z: <https://www.lawcl.com/can-a-judge-in-texas-order-mediation-for-a-divorce/> [cit. 2025-05-08].

LINDSAY, Rory. What Are The Four Types Of Child Custody? *Britton and Time*. Online. Aktualizováno 2024-12-10. Dostupné z: <https://brittontime.com/2021/02/08/what-are-the-four-types-of-child-custody/#:~:text=In%20the%20UK%2C%20the%20four,full%20custody%20and%20joint%20custody> [cit. 2025-05-09].

MS ČR. Chci se rozvést. *Ministerstvo spravedlnosti České republiky*. Online. Dostupné z: <https://msp.gov.cz/chci-se-rozvest#d%C3%ADt%C4%9B> [cit. 2025-03-27].

MYGOV.SCOT. Parental responsibilities and rights. *mygov.scot*. Online. Aktualizováno 2021-06-11. Dostupné z: <https://www.mygov.scot/parental-responsibilities-rights> [cit. 2025-04-10].

NATIONAL CASA/GAL ASSOCIATION. The CASA/GAL Model. *National CASA/GAL Association*. Online. Dostupné z: <https://nationalcasagal.org/our-work/the-casa-gal-model/> [cit. 2025-05-09].

NOLO. Split custody. *Nolo's Plain-English Law Dictionary*. online. Dostupné z: <https://dictionary.nolo.com/split-custody-term.html> [cit. 2025-05-14].

OHCHR. Convention on the Rights of the Child. *Office of the High Commissioner for Human Rights*. Online. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child> [cit. 2025-05-05].

OREGON JUDICIAL DEPARTMENT. Mediation in Family Law Cases. *Oregon Judicial Department*. Online. Dostupné z: <https://www.courts.oregon.gov/programs/family/children/Pages/mediation.aspx> [cit. 2025-05-09].

OXFORD UNIVERSITY PRESS. Legalese. *Oxford Learner's Dictionaries*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/legalese> [cit. 2025-03-05].

PRÁVNÍ PROSTOR. *Mezinárodní únos dítěte*. Právní prostor. Online. 2019-10-16. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/mezinarodni-unos-ditete> [cit. 2025-03-03].

- PREUSS, Ondřej. Na který soud se obrátit? *Dostupný advokát*. Online. 2025a-01-30. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/soustava-soudu#:~:text=Okresn%C3%AD%20soud,-Jak%20u%C5%BE%20jejich&text=Zab%C3%BDvaj%C3%AD%20se%20civiln%C3%ADmi%20spory%2C%20jako,je%20t%C5%99eba%20vym%C3%A1hat%20pen%C4%9B%C5%BEit%C3%A9%20pohled%C3%A1vky> [cit. 2025-04-28].
- PREUSS, Ondřej. Výlučná péče jednoho z rodičů. *Dostupný advokát*. Online. 2025b-01-08. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/vylucna-pece#:~:text=V%C3%BDlu%C4%8Dn%C3%A1%20p%C3%A9%C4%8De%20neznamen%C3%A1%20vylou%C4%8Den%C3%AD%20druh%C3%A9ho,d%C3%ADt%C4%9B%20pe%C4%8Dovat%20ze%20z%C3%A1va%C5%BEen%C3%BDch%20d%C5%AFvod%C5%AF> [cit. 2025-04-28].
- PTLA. What is a Guardian ad Litem? *Pine Tree Legal Assistance*. Online. Aktualizováno 2022-08. Dostupné z: <https://www.ptla.org/what-guardian-ad-litem#> [cit. 2025-05-09].
- PYTELA, David. Péče o dítě. *AK Pytela*. Online. 2022-05-05. Dostupné z: https://akpytela.cz/clanky-pece-o-dite/#elementor-toc_heading-anchor-0 [cit. 2025-04-28].
- R&A FAMILY LAW. Child Custody. *R&A Family Law*. Online. 2024-07-22. Dostupné z: <https://randa-fa.co.uk/child-custody/> [cit. 2025-04-14].
- ŘEŠENÍ DOHODOU. Co Vás čeká při rozvodu? *ReseniDohodou.cz*. Online. 2025-04-10. Dostupné z: <https://resenidohodou.cz/mediace/co-vas-ceka-pri-rozvodu/> [cit. 2025-03-26].
- RM LAW GROUP LLP. Is Mediation Mandatory in a California Divorce? *RM Law Group LLP*. Online. 2023-12-11. Dostupné z: <https://www.rmlawgroupllp.com/2023/12/11/is-mediation-mandatory-in-a-california-divorce/#:~:text=Mediation%20Is%20Only%20Mandatory%20for,after%20a%20break%20up%20or%20divorce> [cit. 2025-05-10].
- SCOTTISH COURTS AND TRIBUNALS SERVICE. Sheriff Courts. *scotcourts.gov.uk*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.scotcourts.gov.uk/courts-and-tribunals/sheriff-and-justice-of-the-peace-courts/sheriff-courts/> [cit. 2025-04-14].
- SCOTTISH MEDIATION. Family Separation and Divorce. *Scottish Mediation*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.scottishmediation.org.uk/why-mediation/types-of-mediation/family-separation-and-divorce/> [cit. 2025-05-08].
- SLAB. Appointment and payment of curators ad litem who are also practicing solicitors. *Scottish Legal Aid Board*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.slab.org.uk/guidance/appointment-and-payment-of-curators-ad-litem-who-are-also-practicing-solicitors/> [cit. 2025-05-09].

STEWARTS LAW. Guide to court consent order. *Stewarts Law*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.stewartslaw.com/expertise/divorce-and-family/consent-order-divorce/> [cit. 2025-04-20].

SUNSHINE, Robert S. What is Mandatory Presumptive Mediation in New York State? *Sunshine Legal*. Online. 2024-05-15. Dostupné z: <https://www.sunshine.legal/what-is-mandatory-presumptive-mediation-in-new-york-state> [cit. 2025-05-08].

ŠENKÝŘ, Martin. Chci se rozvést. *MS advokát*. Online. 2025-04-11. Dostupné z: <https://www.msadvokat.cz/l/chci-se-rozvest/> [cit. 2025-03-05].

THE MARBLE TEAM. Alimony vs. child support: 4 legal differences. *Marble Blog*. Online. 2025-01-23. Dostupné z: <https://blog.marble.co/divorce/alimony-vs-child-support-differences/> [cit. 2025-04-16].

ÚMPOD. Mezinárodní příslušnost soudů, řízení v zahraničí. *Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí*. Online. b.d.a. Dostupné z: <https://www.umpod.cz/web/cz/mezinarodni-prislusnost-soudu-rizeni-v-zahranici> [cit. 2025-04-02].

ÚMPOD. Soudní řízení o úpravu péče o děti v České republice. *Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí*. Online. b.d.b. Dostupné z: <https://www.umpod.cz/soudni-rizeni-o-upravu-pecce> [cit. 2025-04-02].

VASEVYZIVNE.CZ. Návrh na určení péče o dítě a výživného – vzor 2025. *VaseVyzivne.cz*. Online. 2025-01-03. Dostupné z: <https://www.vasevyzivne.cz/navrh-na-urceni-pecce/#:~:text=Ka%C5%BEd%C3%BD%20n%C3%A1vrh%20by%20m%C4%9B%20obsahovat,krou%C5%BEky%2C%20l%C3%A9ky%20atd> [cit. 2025-05-07].

VENABLES.CO.UK. Scottish advocates. *Venables.co.uk*. Online. b.d. Dostupné z: <https://www.venables.co.uk/listings/scottish-advocates/#:~:text=An%20%E2%80%9Cadvocate%E2%80%9D%20is%20the%20Scottish,the%20supreme%20courts%20are%20located> [cit. 2025-04-11].

WESTCHASE LAW P.A. Is Mediation Mandatory in a Florida Divorce? *Westchase Law*. Online. 2024-02-28. Dostupné z: <https://www.westchaselaw.com/2024/02/28/is-mediation-mandatory-in-a-florida-divorce/> [cit. 2025-05-08].

WEX DEFINITIONS TEAM. Parenting plan. *Legal Information Institute, Cornell Law School*. Online. Aktualizováno 2020-07. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/parenting_plan [cit. 2025-05-07].

YEBAN, Jade. Legal Custody. *FindLaw*. Online. Aktualizováno 2023-05-25. Dostupné z: <https://www.findlaw.com/family/child-custody/legal-custody.html> [cit. 2025-05-08].

ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 34/1998 Sb. *Zákony pro lidi*. Online. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-34> [cit. 2025-03-03].

Seznam zákonů

Česká republika

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Velká Británie

Children (Northern Ireland) Order 1995.

Children (Scotland) Act 1995.

Children Act 1989.

Austrálie

Family Court Act 1997.

Family Law Act 1975.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Rozdíly v jurisdikcích.....	19
Tabulka 2 Názvy českých dokumentů.....	20
Tabulka 3 Názvy dokumentů z anglofonních zemí.....	25
Tabulka 4 Kolokace slova péče.....	32
Tabulka 5 Kolokace slov matka a otec.....	33
Tabulka 6 Kolokace slova dítě/děti.....	34
Tabulka 7 Kolokace slova výživné.....	34
Tabulka 8 Kolokace slova styk.....	34
Tabulka 9 Kolokace slova rozvod.....	35
Tabulka 10 Kolokace slova vztah.....	35
Tabulka 11 Kolokace slova rodič(e).....	35
Tabulka 12 Kolokace slova návrh.....	36
Tabulka 13 Kolokace slova child(ren).....	37
Tabulka 14 Kolokace slova custody.....	37
Tabulka 15 Kolokace slova arrangement(s).....	38
Tabulka 16 Kolokace slova applicant(s).....	39
Tabulka 17 Kolokace slova petitioner(s).....	39
Tabulka 18 Kolokace slova respondent(s).....	40
Tabulka 19 Kolokace slova order(s).....	42
Tabulka 20 Kolokace slova mediation.....	42
Tabulka 21 Kolokace slova contact.....	43
Tabulka 22 Kolokace slova visitation (jinak také Parenting Time).....	43
Tabulka 23 Kolokace slova care.....	44
Tabulka 24 Kolokace slova parent(s).....	44
Tabulka 25 Kolokace slova parenting.....	45
Tabulka 26 Kolokace slova parental.....	45

Seznam příloh

Příloha 1.....	63
Příloha 2.....	68

Přílohy

Příloha 1

CZ1

Okresní soud v Litoměřicích

opatrovnické oddělení

Na Valech 525/12

412 97 Litoměřice

Návrh na úpravu péče a výživy nezletilých, včetně úpravy styku

Návrh podává (nehodící se škrtněte): matka / otec

- na dobu před a po rozvodu manželství rodičů
- rodiče nejsou sezdáni

Označení nezl. dítěte/děti - jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo, bydliště.

Nezl.....

nar.....RČ.....

Adresa, na které se

zdržuje:.....

Nezl.....nar.....RČ.....

.....

Adresa, na které se

zdržuje:.....

MATKA: Jméno a

příjmení:.....

Narozena:.....RČ.....

.....

Adresa, na které se

zdržuje:.....

Doručovací adresa (pokud je odlišná od adresy, na které se zdržuje):

.....
.....

E-mail a telefon (povinné)

údaje):.....

Zaměstnavatel (přesný název a adresa), případně evidence na ÚP či MD:

.....
.....

OTEC: Jméno a
příjmení:.....

Narozen:.....RČ.....
.....

Adresa, na které se
zdržuje:.....

Doručovací adresa (*pokud je odlišná od adresy, na které se zdržuje*):

.....

E-mail a telefon (*povinné*
údaje):.....

Zaměstnavatel (přesný název a adresa), případně evidence na ÚP:

.....
.....

Zdůvodnění návrhu:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem navrhuji, aby soud vynesl tento:

ROZSUDEK*

Nezletilý/á nar.

.....,

Nezletilý/á nar.

.....,

se (pro dobu před a po rozvodu manželství rodičů/s účinností od) svěřuje/í
do péče (matky/otce/střídavé péče/společné
péče).....

Matka/otec je povinna/povinen platit výživné

nezl., nar., částkou Kč

nezl., nar., částkou Kč

měsíčně /jejíž výši ponechávám na úvaze soudu.

Matka/otec je oprávněn (a) stýkat se s nezletilým (i)

.....

.....

.....

.....

.....

(Uveďte rozsah styku, pokud žádáte, aby byl soudně upraven a nechcete jej ponechat na dohodě rodičů.)

V Litoměřicích dne.....

.....

podpis

Příloha: kopie rodného listu nezl., kopie oddacího listu

Návrh se podává ve 3 vyhotoveních.

**nehodící se škrtněte*

CZ2

Návrh na úpravu péče a výživy k nezletilému dítěti – VZOR
§ 908 a § 919 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Okresnímu soudu v Semilech

Matka: Marie Nováková, nar. ..., bytem Semily, Jižní č.

Otec: Jan Novák, nar. ..., bytem Turnov, Nádražní č. ...

Nezl. Jiří Novák, nar. ..., bytem Semily, Jižní č. ...

Návrh matky na úpravu péče a výživy nezl. Jiřího Nováka, nar. ...

I.

V r. 2004 jsem uzavřela manželství s Janem Novákem. Dne 15. 9. xxxx se nám narodil syn Jiří. Naše manželství dosud trvá, avšak nežijeme spolu. O výživném na syna nebylo dosud soudem rozhodováno.

Důkaz: oddací list rodičů
rodný list dítěte

II.

Přestali jsme společně hospodařit v září 2014, kdy mi manžel odmítl dát peníze na domácnost. Od té doby se manžel stravuje odděleně a zajišťuje si své potřeby. Já se starám o našeho syna a veškeré náklady s tím spojené hradím ze svého příjmu, který činí 9200 Kč měsíčně. Manžel mi předává pouze přídavek na dítě a platí pro syna obědy ve školní jídelně. Kromě příjmu ve výši 15 500 Kč od svého zaměstnavatele má příjem z pronájmu nebytových prostor v domku, jehož je manžel vlastníkem. Žádný z nás nemá jinou vyživovací povinnost.

Důkaz: výslech rodičů
zpráva o výdělku otce od družstva
dotaz na finanční úřad ohledně příjmu otce za poslední rok z pronájmu nemovitosti
zpráva o mém výdělku od firmy Ontex.a.s. Turnov

III.

S manželem společně nežijeme a o úpravě péče a výživy syna jsme se nedohodli. Protože manželův příspěvek na zajištění výživy syna je zcela nedostatečný, navrhuji, aby soud vydal tento rozsudek:

Nezl. Jiří Novák, nar. 15. 9. xxxx, se svěřuje do péče matky. Otec je povinen platit na

výživu nezletilého částku 3000 Kč měsíčně, splatnou k rukám matky vždy do 10. dne v měsíci předem, počínaje dnem 1. 9. 2013.

V Semilech dne 6. ledna 2015

Marie Nováková

CZ3

https://msp.gov.cz/documents/28009/0/Formular-Navrh_na_upravu_pomeru.pdf/bf6f4351-32e6-43ac-be50-00805371f85b

CZ4

<https://rozvodzdarma.cz/wp-content/uploads/2022/01/Navrh-na-upravu-pomeru-nezletilych-deti-pro-dobu-po-rozvodu-manzelstvi-matka-1.docx>

CZ5

https://www.mesto-votice.cz/assets/File.ashx?id_org=18504&id_dokumenty=45685

CZ6

<https://stredoceskykraj.cz/documents/20688/140729/N%C3%A1vrh+na+%C3%BApravu+p%C3%A9%C4%8De+a+v%C3%BD%C5%BEivy+k+nezletil%C3%BDm+d%C4%9Btem+za+trv%C3%A1n%C3%AD%20man%C5%BEelstv%C3%AD.pdf/b0ff130e-aebb-4873-ba42-38908ecbf5a8>

CZ7

https://www.hradeckralove.org/assets/File.ashx?id_org=4687&id_dokumenty=70237

CZ8

https://www.mestodobruska.cz/e_download.php?file=data%2Feditor%2F191cs_38.pdf&original=N%C3%A1vrh+na+%C3%BApravu+VV+2020.pdf

CZ9

https://msp.gov.cz/documents/25769/1559502/OP2_1.pdf/284940cf-9c17-4fb8-9e82-fd82a33b710c

CZ10

<https://msp.gov.cz/documents/62169/1882704/N%C3%A1vrh+na+zah%C3%A1jen%C3%AD+%C5%99%C3%ADzen%C3%AD+o+zm%C4%9Bnu+p%C3%A9%C4%8De+a+v%C3%BD%C5%BEivy.pdf/8af00c28-90a8-482d-b456-2db75bd487df>

Příloha 2**GB1**

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/66a772f9ab418ab055592e93/C100_0424.pdf

GB2

<https://www.scotcourts.gov.uk/media/njhjzuia/form-g01.doc?sfvrsn=7>

GB3

https://www.justice-ni.gov.uk/sites/default/files/publications/justice/p_of_C1_FPC.pdf

WAUS1

https://www.familycourt.wa.gov.au/_files/Forms/Application_Consent_Orders_Form_1_1.pdf

AUS1

https://www.fcfoa.gov.au/sites/default/files/2024-09/pdf_initapp_form_1122v1b.pdf

AUS2

<https://www.fcfoa.gov.au/fl/forms/app-consent-orders-template>

USA1

https://www.courts.oregon.gov/forms/Documents/Disso_wCh_Petition.pdf

USA2

https://texaslawhelp.org/sites/default/files/2024-02/fm-sapcr-100_sapcr_petition_02.2024.pdf

USA3

<https://jud.ct.gov/webforms/forms/FM284.pdf>

USA4

<https://www.nycourts.gov/LegacyPDFS/FORMS/familycourt/pdfs/GF-17.pdf>

USA5

<https://courts.delaware.gov/forms/download.aspx?id=205>